

LUNDS UNIVERSITET

Ekonomihögskolan
Företagsekonomiska Institutionen
FEKH95
Examensarbete Kandidatnivå
VT 2012

Revisionspliktens avskaffande för mindre företag

En jämförelse mellan Sverige och Danmark

Författare:

Kanlic, Edvin
Hedin, Håkan
Olsen, Stefan

Handledare:

Green, Erling

Förord

Vi vill tacka samtliga som hjälpt till att göra vår studie möjlig. Först vill vi tacka vår handledare Erling Green som med sin kunskap och värdefulla insikt bidragit till att göra uppsatsen bättre. Vi vill även rikta ett stort tack till samtliga som fann tid i sitt hektiska schema att ställa upp på en intervju med oss.

Lund 2012-06-01

Edvin Kanlic

Håkan Hedin

Stefan Olsen

Sammandrag

Uppsatsens titel: Revisionspliktens avskaffande för mindre företag – en jämförelse mellan Sverige och Danmark

Seminariedatum: 1 juni 2012

Kurs: FEKH95, Examensarbete kandidatnivå, 15 högskolepoäng

Författare: Edvin Kanlic, Håkan Hedin & Stefan Olsen

Handledare: Erling Green

Nyckelord: avskaffande, aktiebolag, revisionsplikt, vikten, Danmark, nya och gamla företag.

Studieobjekt: Adderat, KPMG, KPMG DK, Deloitte, Mazars SET, Mazars DK & Sparbanken Öresund

Syfte: Uppsatsens syfte är att beskriva och analysera ett antal effekter av revisionspliktens avskaffande för de minsta aktiebolagen i Sverige och Danmark.

Metod: Vi har i uppsatsen till största del använt oss av den kvalitativa metoden genom att vi intervjuat personer som är högt uppsatta i sina respektive branscher. Detta har vi kompletterat med den kvantitativa metoden där vi genom en enkät nådde ut till mindre aktiebolag för att få deras syn på avskaffandet av revisionsplikten.

Slutsats: Vi har kommit fram till att inställningen gentemot lagändringen skiljer sig mellan nya och gamla företag samt att revisionsbyråerna har ändrat sin negativa inställning till lagändringen efter ikraftträdandet. I Danmark har ompositioneringen inte varit stor då de danska revisionsbyråerna varit bättre förberedda inför lagändringen än de svenska.

Abstract

Title: Exemption of statutory audit for the small companies – a comparison between Sweden and Denmark

Seminar date: 1 June 2012

Course: FEKH95, Degree Project Undergraduate level, Business Administration

Authors: Edvin Kanlic, Håkan Hedin & Stefan Olsen

Advisor: Erling Green

Key words: exemption, companies, mandatory auditing, significance, Denmark, new and old companies.

Study objects: Adderat, KPMG, KPMG DK, Deloitte, Mazars SET, Mazars DK & Sparbanken Öresund

Purpose: The purpose of this essay is to describe and analyze a couple of the effects for the small companies in Sweden and Denmark caused by the exemption from the statutory audit.

Methodology: We have mostly adapted the qualitative method in this essay where we interviewed people of high rank within their profession. As a complement we used the quantitative method where we sent out a survey to companies effected by the exemption of statutory audit and asked for their opionions.

Conclusion: We have found that attitudes towards the exemption of statutory audit differs between new and old companies and that the firms that work with audit have changed their negative attitude towards this change after the new law came into effect. The repositioning in Denmark has not been significant as their firms have been better prepared for the new law than their Swedish counterparts.

Sammanfattning

Artikel 51 i EG rådets fjärde bolagsdirektiv beviljar lättnader för de mindre företagen i Europeiska Union. Artikeln innebär att de företag som omfattas av denna har möjlighet att välja bort sin revisor. Anledningen bakom lättnaden är att EG rådet vill förbättra ekonomin för företagen inom EU med syfte att genom dessa besparingar kunna konkurrera starkare med omvärlden.

Fram tills 2010 var Sverige Malta de enda länderna i Europa som fortfarande inte hade avskaffat revisionsplikten för de mindre företagen. Undersökningen som ledde fram till lagändringen 2010 inleddes 2006 där utredarna bland annat åkte till Danmark, England och Nederländerna för att utreda hur en eventuell lagändring skulle gå till i Sverige.

Teorin och farhågorna våra intervjuobjekt hade inför lagändringen tydde på att revisionsbranschen var på väg neråt. Dock har det visat sig att det fortfarande finns ett stort intresse för revision och att företag känner sig säkrare om de har en revisor. Den stora skillnaden har visat sig vara den med nya och gamla aktiebolag där aktiebolag bildade efter lagändringen föredrar att inte ha en revisor medan aktiebolag före 2010 föredrar densamma.

Många av revisionsbyråerna har gått från att erbjuda endast ren revision till att bli mer marknadsinriktade och erbjuda fler tjänster som kunderna efterfrågar. På det här viset garderar byråerna sig för att inte förlora intäkter.

I Danmark har effekterna av lagändringen inte blivit stora. En anledning är att det endast är cirka 25 % av aktiebolag som omfattas av reglerna samt att de danska revisionsbyråerna sedan tidigare erbjudit sina klienter alla former av tjänster som de efterfrågar.

1. Inledning	8
1.1 Bakgrund	8
1.1.1 Den svenska revisionshistorien	8
1.2 Problemdiskussion	9
1.2.1 Frågeställningar	10
1.3 Syfte	11
1.4 Avgränsning	11
1.5 Struktur	11
2. Metod	13
2.1. Val av ämne	13
2.2. Val av metod	13
2.2.1. Val av Kvalitativ och Kvantitativ metod	14
2.2.2. Val av Induktiv och Deduktiv ansats	14
2.2.3. Datainsamling	15
2.2.4. Källkritik	16
2.3. Intervjuer	16
2.4. Enkäter	17
2.4.1. Utformning av enkäter	17
2.5. Reliabilitet och validitet	18
3. Teori	19
3.1. Bakgrundsfakta	19
3.1.1. Vad är revision?	19
3.1.2. Intressenterna	19
3.1.3. Intresset för företaget	21
3.1.4. Vad gör en revisor?	21
3.2. Revisor och klient	22
3.3. Vad är redovisning?	22
3.4. Redovisningskonsult och revisor	23
3.5. Revisionspliktens avskaffande	24
3.5.1. Före lagändringen	25
3.5.2. Lagändringen	26
3.5.3. Efter Lagändringen	27
3.6. Lagändringen i Danmark	28
3.6.1. Bakgrund	28
3.6.2. Varför ta bort revisionsplikten	30
3.6.3. Vem påverkas av det?	31
3.6.4. Efter lagändringen	31
3.7. Lagändringen i Norden samt EU	33
3.7.1. England	33
3.7.2. Finland	34
3.7.3. Norge	34
3.7.4. Nederländerna	35
4. Empiri	36
4.1. KPMG Sverige	37
4.1.1. Bakgrundsfakta	37
4.1.2. Vad anser KPMG om lagändringen?	37
4.1.3. Hur har KPMG påverkats av lagändringen?	37
4.1.4. Hur påverkas de mindre företagen?	38
4.1.5. Hur ser framtiden ut?	38
4.2. KPMG Danmark	39
4.2.1. Bakgrundsfakta	39
4.2.2. Vad KPMG om lagändringen?	39

4.2.3 Hur har KPMG påverkats av lagändringen?	39
4.2.4. Hur påverkas de mindre företagen?	40
4.2.5 Hur ser framtiden ut?	40
4.3. Deloitte Sverige	40
4.3.1. Bakgrundsfakta.....	40
4.3.2. Vad anser Deloitte om lagändringen?	41
4.3.3. Hur har Deloitte påverkats av lagändringen?	42
4.3.4. Aktiebolagens nytta av revision	42
4.3.5. Hur ser framtiden ut?	43
4.4. Mazars SET Sverige	43
4.4.1. Bakgrundsfakta.....	43
4.4.2. Vad anser Mazars om lagändringen?	43
4.4.3. Hur har Mazars påverkats av lagändringen?	44
4.4.4. Hur påverkas de mindre företagen?	45
4.5. Mazars Danmark.....	45
4.5.1 Bakgrundsfakta.....	45
4.5.2 Vad anser Mazars om lagändringen?	45
4.5.3 Hur har Mazars påverkats?.....	46
4.5.4 Hur påverkas de mindre företagen?	47
4.5.5 Hur ser framtiden ut?	48
4.6. Adderat.....	48
4.6.1. Bakgrundsfakta.....	48
4.6.2. Vad anser Adderat om lagändringen?.....	48
4.6.3. Hur har Adderat påverkats av lagändringen?	49
4.6.4. Hur påverkas de mindre företagen?	50
4.6.5. Hur ser framtiden ut?	51
4.7 Sparbanken Öresund.....	51
4.7.1 Bakgrundsfakta.....	51
4.7.2 Vad anser Sparbanken Öresund om lagändringen?.....	51
4.7.3 Har lagändringen påverkat Sparbanken Öresund?.....	51
4.7.4 Har lagändringen påverkat Sparbanken Öresunds beslut att låna ut pengar till företagen?	52
4.7. Enkätundersökning	53
4.7.1. Gamla och nybildade aktiebolag	53
4.7.2. Lagändringens inverkan på synen av revision	54
4.7.3. Aktiebolagens relation till revisor	56
5. Analys.....	57
5.1. Oron för framtiden	57
5.3. Revisor och klient.....	59
5.4. Gamla och nya företag.....	60
5.5. Revisionsbranschen före och efter lagändringen.....	62
6. Slutsats	64
6.1. Förslag på vidare forskning	65
7. Källförteckning.....	66
7.1. Böcker:	66
7.2. Författningar	67
7.3. Artiklar	67
7.4. Elektroniska källor:	68
7.5. Intervjuer	70

1. Inledning

I följande avsnitt kommer vi att ge en introduktion till vårt ämnesval samt presentera vår frågeställning och vad syftet med uppsatsen är.

1.1 Bakgrund

Revisionspliktens avskaffande har varit ett hett debatterat ämne i Europa och 2010 bestämdes det att Sverige återigen skulle kunna undanta de minsta företagen från revision. Den svenska revisionshistorien har under många år präglats av både lättnader och åtstramningar. Nu har vi återigen kommit fram till en lättnad i regelsystemet.

1.1.1 Den svenska revisionshistorien

1895 infördes för första gången en lag där företagen var tvungna att välja en lämplig person som övervakade företagets räkenskaper. (frivision.se hämtat 2012-05-11)

17 år senare började Handelskammaren i Stockholm ta hänsyn till den ökade efterfrågan på yrkeskunniga inom revision genom att börja auktorisera revisorer. (Ibid).

1944 infördes en lagstiftning som innebar att företag som var noterade på en fondbörs eller hade ett aktiekapital på minst två miljoner skulle utse en auktoriserad revisor. (Ibid).

Efter lagändringen på 40-talet skulle det dröja fram tills 70-talet innan en ny ändring gjordes. 1975 gjordes lättnader i lagstiftningen där de höga kostnaderna som revision medförde togs i beaktande. För mindre företag krävdes det inte längre en godkänd eller auktoriserad revisor. Gränsen avseende krav på revisor ändrades från de två miljonerna från 1944 till en miljon. (Ibid).

Lättnaden i lagstiftningen möttes av protester från Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) där en ökad ekonomisk brottslighet var det huvudsakliga argumentet. För att motverka risken för ekonomisk brottslighet infördes en reform i två steg. Den första i 1983 där samtliga nybildade aktiebolag var tvungna att ha en revisor och fem år senare var samtliga aktiebolag tvungna att utse en revisor. (Ibid).

2006 togs nästa steg i revisionens utveckling i samband med att regeringen tillsatte en utredning som till slut ledde till avskaffandet av revisionsplikten för de mindre företagen i Sverige år 2010. (Ibid).

1.2 Problemdiskussion

Avskaffandet av revisionsplikten är på senare tid ett relativt nytt ämne i Sverige. En utredning tillsattes 2006 där utredarna bland annat besökte Danmark, England och Nederländerna för att samla på sig information om hur reformen skulle gå till i Sverige. En ursprunglig rekommendation för gränsvärden skulle omfatta nästan samtliga aktiebolag i Sverige. Den nya lagändringen med sänkta gränser medförde att endast en viss majoritet av de svenska aktiebolagen har möjlighet att välja bort revision. Det här gjorde att framtiden för revisorerna blev osäker. Många förutspådde att antalet revisorer och revisionsfirmor skulle minska. Revisionsbranschens osäkerhet stod i kontrast mot företagens möjligheter till ökad konkurrenskraft främst tack vare minskningar av de administrativa kostnaderna. Antalet nya aktiebolag ökade rekordmässigt i samband med två reformer under 2010, revisionsplikts avskaffande och aktiekapitalets sänkning från 100 000 kronor till 50 000 kronor. (SOU 2008:32). Majoriteten av de nya aktiebolagen valde även att inte ha en revisor som reviderade deras räkenskaper. Bland de gamla aktiebolagen väljer majoriteten däremot att behålla sina revisorer. Lagändringen visade därmed på en avvikelse i revisionsbranschen. Revisionsbranschen har utvecklats i samband med lagändringen där revisionsbyråerna nu måste fokusera på att vara mer marknadsinriktade för att kunna erbjuda potentiella och befintliga kunder det som de efterfrågar. För att ett lyckat samarbete mellan revisorer och deras klienter ska uppstå förespråkas öppen kommunikation som en av de främsta anledningarna. (Rennie et al, 2010).

Sverige förväntas ta efter Danmark som redan 2006 avskaffade revisionsplikten vilken har förbättrat dess revisionsbransch. Att Danmark genomfört lagändringen tidigare har medfört att de har nu lyckats att öka sina gränsvärden för att fler aktiebolag ska omfattas. (Svensson, 2008). I Danmark var inställningen till lagändringen till en början, likt Sverige, negativ. Frukten att revisionsbranschen skulle minska var stor främst för att gränserna var satta högt. Gränserna sänktes till att endast 25 % av företagen i Danmark påverkades av regeln. Revisionsbyråerna i Danmark hade en fördel innan lagändringen kom i kraft i landet genom att de redan erbjöd pakettjänster till sina kunder där revisionen endast utgjorde en del av den här. På det här viset hade de redan garderat sig mot ett eventuellt bortfall av klienter. (Svensson, 2008).

Ovanstående diskussioner har gjort oss intresserade att undersöka hur lagändringen förtydligat olikheterna som idag finns bland de gamla och de nya företagen i Sverige. Vi är även intresserade i att få veta hur viktig revisionen är för de mindre företagen, både ur företagets perspektiv men även vilket mervärde revisionsbyråerna anser att deras tjänster medför för dessa företag. För att få en utökad bild av revisionsbranschen, då den fortfarande är ny i Sverige, tycker vi att det är intressant att undersöka hur lagändringen påverkat revisionsbyråerna i Danmark då lagen tillämpades i landet fyra år tidigare än i Sverige och använda det som en referens för att utreda om de svenska revisionsbyråerna går samma öde till mötes. Diskussionen har utmynnats i följande frågeställningar:

1.2.1 Frågeställningar

- Hur viktig är revisionen för de mindre företagen i Sverige?
- Varför skiljer sig de nya och de gamla aktiebolagen åt vad gäller revision?
- Hur har revisionsbyråerna i Sverige påverkats av avskaffandet av revisionsplikten i jämförelse med Danmark? Har de ompositionerat sin strategi?

1.3 Syfte

Uppsatsens syfte är att beskriva och analysera ett antal effekter av revisionspliktens avskaffande för de minsta aktiebolagen i Sverige och Danmark.

1.4 Avgränsning

Uppsatsen kommer att avgränsas för att omfatta endast de aktörer som direkt påverkas av avskaffandet av revisionsplikten för de mindre företagen. Företag som överskrider gränserna kommer inte att behandlas och studien är endast inriktad mot aktiebolagen. Övriga bolagsformer i Sverige kommer inte att behandlas trots att de understiger gränserna.

1.5 Struktur

Kapitel 2: Metod

I det här kapitlet tar vi upp de metoder vi använder oss av i vårt tillvägagångssätt samt redogör för hur vi genomfört intervjuerna med våra respondenter. Slutligen går vi även igenom för- och nackdelarna med att använda sig av enkäter som insamlingsmetod av information.

Kapitel 3: Teori

Här går vi igenom den insamlade teorin som har att göra med avskaffandet av revisionsplikten och presenterar det som är nödvändigt för att denna uppsats ska kunna få en hög kvalitet. Vi inleder med att beskriva grundläggande fakta om revision för att sedan gå in på lagändringens bakgrund och hur den har utvecklats i vårt jämförelseland Danmark. Teorikapitlet avslutas sedan med att vi kort går igenom hur länder i norden samt England och Nederländerna tillämpat lagen.

Kapitel 4: Empiri

I empirikapitlet kommer vi att presentera alla våra sju intervjuer som vi utfört med revisionsbyråerna i Sverige och Danmark samt med en redovisningskonsultbyrå och en

bank i Sverige. Svaren från intervjuerna kommer även i slutet av kapitlet att kompletteras genom att vi presenterar svaren som vi fått av vår utskickade enkät till mindre aktiebolag i Sverige som påverkats av lagändringen.

Kapitel 5: Analys

I det här kapitlet sammanfattar vi vad vi fått fram genom den insamlade teorin och empirin och analyserar sedan informationen för att på bästa vis kunna besvara våra frågeställningar som vi ställt ovan.

Kapitel 6: Slutsats

I slutsatsen besvarar vi våra inledande frågeställningar och presenterar våra slutsatser utifrån vår gjorda analys. Kapitlet avslutas med att vi ger våra förslag till vidare forskning.

2. Metod

I följande kapital ska vi redovisa för vårt tillvägagångssätt vad gäller våra undersökningar samt våra intervjuer. Kapitlet ska redogöra för hur vi har gått från våra idéer till en slutsats.

2.1. Val av ämne

Under våra år här på universitetet har vi tvingats göra många beslut om inriktning och vad vi ska läsa. Trots att alla tre haft olika vägar har vi kommit fram till samma mål. Anledningen till att vi valde att skriva om revisionspliktens avskaffande är att det är en relativt ny företeelse i Sverige trots att den funnits länge i Europa. Då lagändringen kom i kraft 2010 finns det relativt lite skrivet om det i Sverige och hur det har påverkat de berörda, främst i Sverige men även i Danmark, och det är den här synvinkeln som fångade vårt intresse.

2.2. Val av metod

Vetenskapsteorierna bakom den kvalitativa och kvantitativa metoden bör diskuteras innan ett val mellan dessa görs. Vetenskapsteorin bakom den kvantitativa metoden är positivismen och bakom den kvalitativa metoden ligger hermeneutiken. (Lundahl, U. Et al. 2009). Hermeneutiken präglas av att empirisk information behandlas med stöd av relevanta teorier med djupare insikt medan positivismen bibehåller en hög objektivitet till forskningsobjektet för att inte påverkas av en subjektiv infallsvinkel och på det sättet fånga det som egentligen sker, det vill säga, verkligheten som är rensat av subjektiva åsikter (Bryman & Bell 2005).

Vår uppsats kommer att präglas av båda ansatserna där hermeneutiken främst kommer att känneteckna våra intervjuer och informationen vi får fram utifrån dessa då de personliga åsikterna från intervjuobjekten spelar stor roll för att vi skall kunna komma fram till vårt mål med den här uppsatsen. För att kunna få reda på de bakomliggande faktorerna krävs mer än enbart siffror som framställts, det krävs även tolkningar från insatta, deras känslor och expertis angående ämnet, hur de ser på utvecklingen. Det är

den här infallsvinkeln vi hoppas kunna få genom vår hermeneutiska teori. Genom den positivistiska ansatsen så kommer att se huruvida vår samlade information stämmer med den verkliga bilden.

2.2.1. Val av Kvalitativ och Kvantitativ metod

I vår uppsats så kommer vi att använda oss av både den kvalitativa och den kvantitativa metoden då det passar vårt huvudsyfte bäst. Den ena metoden utesluter inte den andra. Metoderna kan istället användas som komplement till varandra. Ofta så innehåller kvalitativa inslag kvantitativa och vice versa. (Lundahl. U. Et al. 2009). Det kvalitativa perspektivet kommer att visa sig då vi i våra intervjuer främst söker att få intervjuobjektets egna tankar och professionella åsikter. Forskaren ser här på omvärlden på ett subjektivt sätt ur individens synvinkel. (Backman. J. 2008)

Figur 1 – Det kvalitativa perspektivet. Källa: Backman s. 53

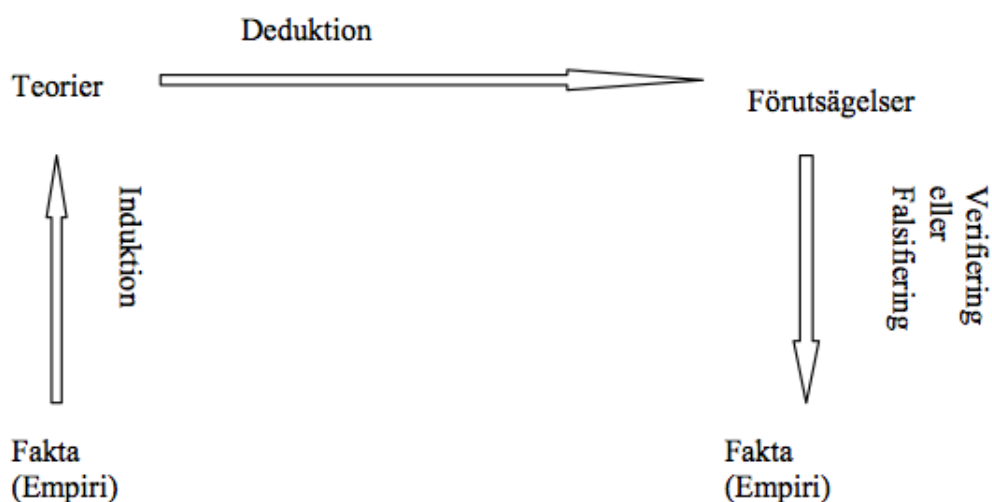
Den kvantitativa metoden å andra sidan grundas i kvantifierbara siffror. Den går ut på att mäta och använda sig av statistik. (Backman. J. 2008). Syftet med metoden är att forskaren hjälp av resultaten från mätningen kunna förklara ett fenomen, en frågeställning ska besvaras med andra ord. (Lundahl. U. Et al. 2009).

2.2.2. Val av Induktiv och Deduktiv ansats

Uppsatsen kommer för det mesta att bygga på den induktiva ansatsen då vi främst genom våra intervjuer och undersökningar men även skickade enkäter försöker få fram revisionens vikt i samband med lagändringen från 2010. Då det hänt nyligen är det svårt

att finna teorier som bygger på detta. Vi kommer dock att utnyttja det faktum att Danmark gjort liknande lagändring 2006 för att se hur de har hanterat det.

Den deduktiva ansatsen utgår ifrån att forskaren utnyttjar befintlig teori och utifrån denna formar hypoteser. I den deduktiva ansatsen så är det forskaren som måste göra en logisk och tankemässig slutledning. (Eriksson. T. Et. Al. 2001). Den induktiva ansatsen bygger på att forskaren genom sina egna observationer och gjorda undersökningar skapar teorier och modeller. Nackdelen med den här typen av ansats är att det finns ett mörkertal, det är väldigt svårt att få med alla observationer. Ansatsen kan leda till att forskaren får en klar bild över situationen men han kan aldrig vara helt säker i sin slutsats. En kombination av de två ovanstående ansatserna finner vi i hypotetiskt-deduktiva ansatsen. (Eriksson. T. Et. Al. 2001).

Figur 2 – Förenkling av Forskningscykeln. Källa: Lundahl. U. Et. Al. 2009

2.2.3. Datainsamling

Det finns två typer av data som behandlas, primärdata och sekundärdata. Primärdata består av den information forskaren själv samlat för sitt syfte, det vill säga information som inte funnits tillgänglig sedan innan, medan sekundärdata består av information som samlats av andra i andra syften än den egna studien. (Lundahl. U. Et. Al. 2009). Vår uppsats primära källa är alla de intervjuer med diverse revisionsföretag,

redovisningsfirmor samt småföretag. Vi har som komplement till intervjuerna även utfört enkätundersökningar som vi skickat ut till mindre företag. Utöver våra primärkällor har vi använt oss av sekundärkällor i form av publicerade källor samt elektroniska källor.

2.2.4. Källkritik

Vid behandling av källor är det viktigt att vara noggrann, främst då vid sekundärkällor. Det gäller att fastställa materialets trovärdighet, precision och relevans bland annat. Därför är det viktigt att förhålla sig kritisk till det data som insamlas. (Lundahl. U. Et. Al. 2009). Vi har därför bara använt oss av källor som vi anser har en hög reliabilitet. Bland annat har vi använt oss av FARs tidning "Balans" som en av sekundärkällorna där vi samlat information som har en reliabilitet som är väldigt hög.

2.3. Intervjuer

Vid utförande av intervjuer finns det tre olika sätt att gå tillväga. Intervjuerna kan utföras på antingen standardiserade, icke-standardiserade eller semistandardiserade sätt. Vid standardiserade intervjuer är frågorna bestämda på förhand och de checkas av i ordningsföljd. Motsatsen till standardiserade intervjuer är icke-standardiserade där frågorna och ordningsföljden kan ske när som helst och hur som helst. Semistandardiserade intervjuer är en kombination av de båda ovanstående och dessutom följs svaren upp med följdfrågor. (Lundahl. U. Et. Al. 2009).

Våra respondenter består bland annat av fem revisorer från KPMG, Deloitte, Mazars SET från Sverige samt KPMG och Mazars i Danmark, en redovisningskonsult från Adderat och en kreditanalytiker för företag från Sparbanken Öresund. Frågorna har anpassats till var och en av yrkesgrupperna. Vi använde oss mest av den semistandardiserade metoden då vi ansåg att det var via det här sättet vi skulle få ut mest av våra respondenter. Vi skickade ut intervjuunderlag till respondenterna så att de skulle vara väl förbereda för att kunna besvara mer djupgående på våra frågor. Det här tillvägagångssättet gav oss även möjligheten att ställa uppföljningsfrågor som inte stod med i vårt frågeformulär.

Figur 3 – Illustration av intervjumetoderna

2.4. Enkäter

För att se hur avskaffandet av revisionsplikten påverkat de mindre bolagen så har vi valt att skicka ut internetbaserade enkäter till ca 220 företag där de haft möjligheten att besvara på ett par frågor angående det här. Anledningen till att vi valde den här metoden vad gäller mindre bolag är att vi ville få en större helhetsbild av fenomenet till skillnad från den djupa insikten vi samlat på oss i och med våra intervjuer.

2.4.1. Utformning av enkäter

I mailet som skickades ut till respondenterna förklarades anledningen till enkäten och målet med uppsatsen. För att få så hög svarsrespons som möjligt gjorde vi enkäten kort för att respondenterna inte ska anse att det kommer ta för lång tid, vilket i sin tur leder till att de väljer att inte besvara den. Till antalet blev enkätfrågorna ca 12-15 beroende på "följfrågor" som möjligtvis besvaras. Mycket tid lades ner på att utforma layouten till enkäten då svarsresponsen tenderar att vara högre om enkäten ser mer professionell ut. Svartalternativen radades upp på en vertikal axel för att minimera att respondenterna misstolkar svartalternativen eller missar att svara helt och hållet. (Bryman & Bell 2005).

Till de flesta frågorna gjordes även en "öppen" svarsruta i slutet där respondenterna kunde lägga in egna kommentarer angående frågan om de kände att inget av de befintliga svartalternativen passade dem. På det här sättet garaderades det för att någon av frågorna inte skulle förbli obesvarad. (Bryman & Bell 2005).

En nackdel med enkäten är man missar respondenternas reaktioner till frågorna och ifall en missuppfattning sker går det inte att förklara för att reda ut situationen. Fler nackdelar som enkäten medför till skillnad från intervjuerna är att bortfallet kommer att vara större. Många företag har inte tid eller vill inte besvara frågorna som ställs då de känner att det inte passar in i deras firma. Ett stort bortfall kan påverka resultatet drastiskt och ge en felaktig bild av vad som egentligen sker. För att minimera bortfallet har vi som tidigare nämnt tydligt förklarat syftet med vår undersökning i ett introduktionsbrev samt gjort enkäten kort. (Bryman & Bell 2005).

2.5. Reliabilitet och validitet

Reliabiliteten bestäms av hur noggrann bearbetningen av information är samt hur mätningarna utförs. Om flera oberoende mätningar visar liknande resultat kan det konstateras att reliabilitetskriteriet är uppfyllt. (Holme 1997). När vi utför våra intervjuer är det vår uppgift att framhäva uppsatsens reliabilitet. Genom att sätta vår frågeställning i fokus gentemot det insamlade materialet hoppas vi även nå en hög validitet med uppsatsen. Då vi skickat ut intervjuunderlag i förväg för att få mer djupgående diskussioner i samband med att vi spelat in samtalen för att kunna granska materialet flera gånger i efterhand anser vi oss ha ökat reliabiliteten. (Patel & Davidson 2003). Det insamlade materialet har även skickats ut till våra respondenter för godkännande.

3. Teori

Det teoretiska kapitlet kommer att inledas med definitioner av ett par grundläggande samt betydelsefulla begrepp som vi anser är av relevans för att kunna besvara vår frågeställning. Därefter kommer vi att gå igenom innebörden av lagändringen i Sverige före, under och efter den trätt i kraft för att sedan kort beskriva hur det ser ut i Norden samt England och Nederländerna. Slutligen kommer lagändringen i vårt referensland Danmark att gås igenom.

3.1. Bakgrundsfakta

3.1.1. Vad är revision?

Ordet revision kommer från det latinska ordet *revidere* som betyder "att se tillbaka". Branchorganisationen för revisorer och rådgivare, FAR, definierar revision: "Revision är att kritiskt granska, bedöma och uttala sig om redovisning och förvaltning" (Moberg, 2006).

I företag där ägarnas ansvar är begränsat ställs särskilda krav på hur företagets resultat redovisas och informationen måste vara pålitlig för företagets intressenter.

Styrelsen och VD har ansvaret för att informationen framställs korrekt och att den ger en rättvisande bild, revisorns uppgift är att kontrollera de uppgifter som framställs.

Revision är inte bara nödvändigt för att uppfylla krav i lagtexten utan ger dessutom en ökad trovärdighet åt den finansiella information som företaget framställer och ökad trygghet för bolagets intressenter (FAR Förlag, 2006).

3.1.2. Intressenterna

Revisionen har ett stort värde för inte bara aktieägarna utan även fler intressenter som på olika sätt har interaktioner med bolaget och de som har finansiella intressen att se efter och därmed har stor nytta av information gällande företagets förvaltning och finansiella ställning (FAR Förlag, 2006). De viktigaste intressenterna är:

- Ägarna – I företag där ägarna inte sitter i ledningen måste de lita på den information som styrelsen och Vd:n presenterar. Revisorns bedömningar ger

ägarna trygghet och underlättar beslutsfattandet.

- Kreditgivare – Banker och andra kreditgivare måste bedöma om företaget som de har hjälpt finansiellt kommer att kunna betala tillbaka sina lån. Ett företag vars finansiella ställning granskats av revisor stärker kreditgivarens säkerhet.
- Leverantörer – Precis som med kreditgivare så vill leverantörerna vara säkra på att de kan leverera varor till företaget på kredit och få betalt senare. Oftast kan de numera få tillräcklig information genom diverse kreditupplysningsbolag där de bland annat kan läsa om företaget har revisor och även vem eller vilka revisorer som stått för revisionen.
- Kunder – Vill vara säkra på att företaget sköter sina leveranser, så att de får varorna/tjänsterna som de har betalt för.
- Anställda - Är personligt beroende av företaget och har därför ett intresse av korrekt information.
- Styrelse och VD - Stor nytta av revisorns bedömningar och kan genom revisorn få en samtalspartner som kan ge perspektiv på händelser i företaget som kanske inte annars hade kommit fram.
- Stat och kommun - Redovisningen ligger till grund för skatter och avgifter, därför måste stat och kommun kunna lita på informationen som ges.

När redovisningen granskas av en revisor ökar sannolikheten att företagen sköter den korrekt. Revisorn har dessutom skyldighet att rapportera eventuella brister.

Intressenterna har alla intresse av revision.

Figur 4 – Bolagets intressenter och revision. Källa: FAR Förlag, 2006 s.27

3.1.3. Intresset för företaget

Trots att många företag har revisorsplikt enligt lag finns det även ett intresse av revision i företaget. Enligt en studie gjord av Collis från 2003 tenderar ledningen i företag med hög omsättning att värdera revision oavsett om den är påtvingad eller frivillig. Anledningarna är främst att revision ökar kvaliteten på företagets finansiella information och därmed ökar kreditvärdigheten samt att det fungerar som en kvalitetskontroll angående företagets räkenskaper och affärssystem (Directors' Views on Exemption from the Statutory Audit, Collis 2003).

3.1.4. Vad gör en revisor?

En revisor är en godkänd eller auktoriserad person vars uppgift är att granska ett företags eller annan organisations räkenskaper och förvaltning. En revisor förknippas oftast med en slags kontrollant av finansiella information när det i själva verket går att urskilja fler roller som en revisor kan ta i sitt arbete (Moberg, 2006). Följande tre roller är vanligast:

- *Den kontrollerande revisorn:* Rollen som de flesta förknippar med revisorer, där de granskar företagets räkenskaper och förvaltning. Det är den viktigaste uppgiften som en revisor har och är dessutom fastslagen i lagstiftningen (ABL 9 kap §3).
- *Den rådgivande revisorn:* Att ge företaget rådgivning är en annan viktig, om än inte obligatorisk, uppgift som revisorn har. Ett exempel på rådgivning är skatterådgivning.
- *Den ombesörjande revisorn:* Uppgifter som normalt sköts av ledningen i företagets egna verksamhet kan ibland falla på revisorn, på grund av legala eller andra krav.

I artikeln "Accountants' responsibilities and morality" (2003) skriver Wyatt om revisionsyrkets utveckling under 50 år. Wyatt arbetade som manager director på Arthur Andersen & Co och har nära 40 års erfarenhet av revisionsyrket. När Wyatt började arbeta på Arthur Andersen var revisionsbranschen främst inriktad på ren revision. I början av 1960-talet uppstod tjänster som kallades "konsulttjänster" och utvecklingen

fortsatte genom 1980- och 1990-talet. Rådgivning angående bland annat intern styrning och affärsstrategier hade erbjudits även före utvecklingen men tjänsterna sågs mer som ett tillägg och inte som en egen del av verksamheten. Arthur Andersen låg ett steg före de andra revisionsbyråerna där utvecklingen började redan på 1950-talet. Byrån assisterade IBM med upprättandet av ett instämplingssystem åt General Electric. Det lyckade samarbetet ledde till att Arthur Andersen utvecklade sin konsulttjänst och till slut upprättade Andersen Consulting. (Wyatt 2003).

3.2. Revisor och klient

Ett närmare samarbete mellan revisor och klient där en revisor arbetar löpande med klienten kan leda till att en affärsrelation med högre trygghet och tillit uppstår. Tillit är positivt då det underlättar en revisors arbete med granskning och kontroll eftersom de till högre grad kan lita på informationen som klienten framställer. När parterna har en god uppfattning om varandra är det lättare för en revisor att ge råd som passar klienten. Ett problem som dock uppstår är hur tillit och trygghet kan påverka en revisors integritet och kvaliteten på granskningen. (Rennie et al, 2010).

I en studie gjord av Rennie et al i maj 2010 undersöktes revisorers tillit för företagsledningen hos klienten vid oenighet. Fältstudien, som inkluderade 48 partners och 23 managers, utfördes på internationella revisionsbyråers kontor i Kanada. Undersökningen utgick från de situationer då revisorerna och företagsledningen var oeniga angående företagets räkenskaper. Att företagsledningen hade en öppen kommunikation med revisorerna då oenighet uppstod samt deras engagemang visades ha en positiv relation för revisorernas tillit för ledningen. Den tilliten som uppstår visades dessutom vara högt värderad av revisorerna, men att de genom noggranna revisionsprocesser försäkrade sig om att tilliten inte skulle inskränka på deras oberoende och integritet. (Rennie et al, 2010).

3.3. Vad är redovisning?

Den som arbetar med redovisning biträder externa uppdragsgivare med redovisningstjänster och rådgivning. Arbetsuppgifterna varierar beroende på uppdrag och sträcker sig allt ifrån att hjälpa till med enskilda bokföringsfrågor och avstämningar

till att helt sköta den löpande bokföringen. Den löpande bokföringen innefattar bland annat:

- Framställande av årsbokslut
- Deklaration
- Inbetalning av skatter
- Kontinuerlig kontakt med myndigheter
- Upprättande av en årsredovisning

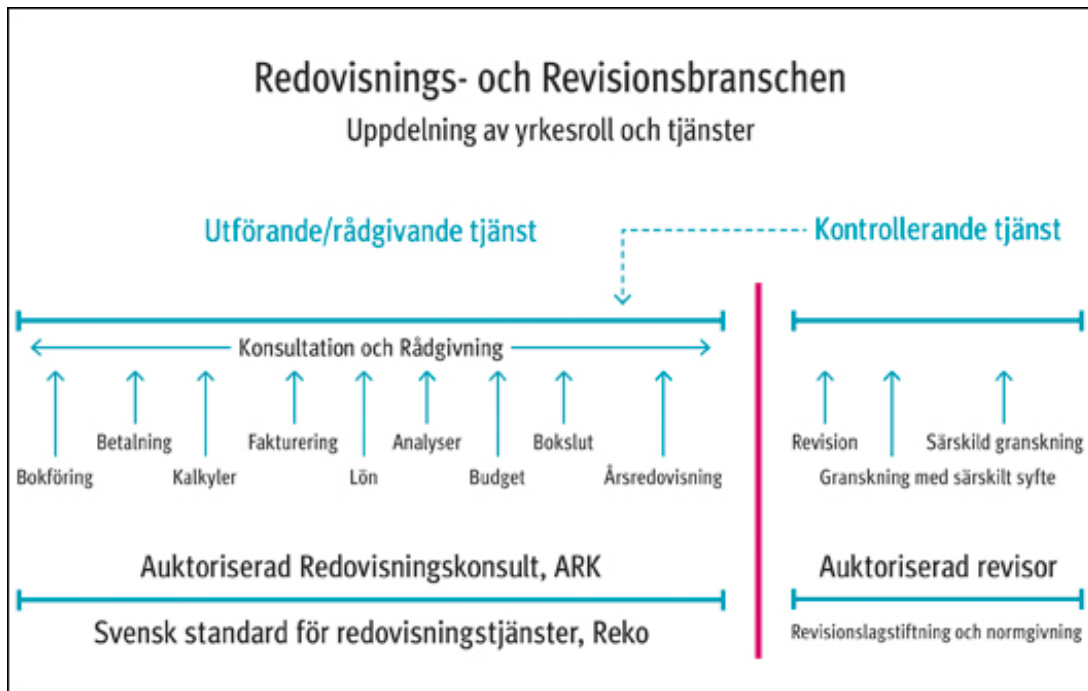
Andra exempel på arbetsuppgifter är lönehantering, kalkyler och budgetarbete (srfkonsult.se hämtat 2012-05-13).

En redovisningskonsult arbetar ofta på en ekonomiavdelning på ett företag, redovisningsbyrå eller en revisionsbyrå som också erbjuder redovisningstjänster. Många redovisningskonsulter bedriver dessutom eget företag. Redovisningskonsulter kan bli auktoriserade, vilket innebär att de får en offentlig kvalitetsstämpel. Auktorisationen infördes av Svenska Redovisningskonsulters Förbund (SRF) 2006. Redovisningskonsulten måste genomgå en särskild utbildning, följa etiska regler, genomgå en kvalitetskontroll och ha en ansvarsförsäkring. Dessutom är det minsta utbildningskravet en kandidatexamen i företagsekonomi med handelsrätt samt beskattningsrätt som specialisering samt tre års praktiskt arbete med redovisning (srfkonsult.se hämtat 2012-05-13).

3.4. Redovisningskonsult och revisor

Begreppen redovisning och revision blandas ofta ihop trots att de i själva verket skiljer sig åt på många sätt. Redovisningskonsulter kan i själva verket ge råd angående, eller utföra samtliga ekonomiska arbetsuppgifter fram till och med upprättande av årsredovisning. Därvid tar revisorn över som granskar företagets räkenskaper och förvaltning. I praktiken kan det alltså innebära att revisorn granskar det som redovisningskonsult har utfört.

SRF har tagit fram figuren nedan som ger en enkel bild av skillnaden mellan en revisor och en redovisningskonsult.

Figur 5 - Skillnader i arbetsuppgifter mellan en revisor och en redovisningskonsult (srfkonsult.se hämtat 2012-05-11).

3.5. Revisionspliktens avskaffande

Artikel 51 i Europeiska Gemenskapens (EG) fjärde bolagsdirektiv förordnar att lagstadgad revisions krävs för företagens bokslut samt en granskning av förvaltningsberättelsen. Dock finns det en regel i direktivet där företag som understiger en nettoomsättning på 7,3 miljoner euro, balansomslutning på 3,65 miljoner euro samt har max 50 anställda får lov att undantas från denna revisionsplikt. (EG:s fjärde bolagsdirektiv)

För att förbättra Europas ekonomi betonade Europeiska rådet att vägen till det var genom att förenkla reglerna för de europeiska företagen för att på det viset göra dem mer konkurrenskraftiga. EU-kommissionen föreslog att de administrativa kostnaderna för aktiebolag ska minska med 25 % fram till år 2012 och då främst för de mindre och medelstora företagen då EU-kommissionen ansåg att det var dessa som drabbades hårdast av de ansträngande reglerna. (SOU 2008:32). Under 2008 omsatte marknaden för revisionstjänster cirka 17 miljarder kronor i Sverige och av dessa stod aktiebolag med upp till nio anställda för 15 %. (frivision.se hämtat 2012-05-13 (b)). Det nämnda går i linje med vad Watts & Zimmerman utforskat, nämligen att mindre företag kommer

vara för förändringar som görs så länge som dessa förändringar antas vara lönsamma för företagen. Däremot är stora företag mindre öppna för förändringar som leder till en ökning av intäkter, mest på grund av att det kan komma att leda till politiska påtryckningar från myndigheter och leda till högre politiska kostnader. (Watts & Zimmerman 1978).

Gjorda undersökningar visar att majoriteten av samtliga bolag, de mindre företagen inkluderade, uppskattar revisionen och uppger att det inger en trygghet i företaget och bidrar med expertis som de inte besitter och att det här jämnar ut den höga kostnaden som revisionen medför för företaget. (Balans nr 11 2006).

Sverige var fram tills 2010 det enda landet tillsammans med Malta i Europa som inte hade tagit bort revisionsplikten för de små företagen. (Broberg 2008). Under 2006 tillsatte regeringen en utredning för att se hur ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten skulle gå till i Sverige. Utredarna besökte flertalet grannländer samt England och Nederländerna för att studera hur lagändringen gått tillväga där. Lagändringen i Sverige trädde i kraft den 1 januari 2010. (SOU 2008:32).

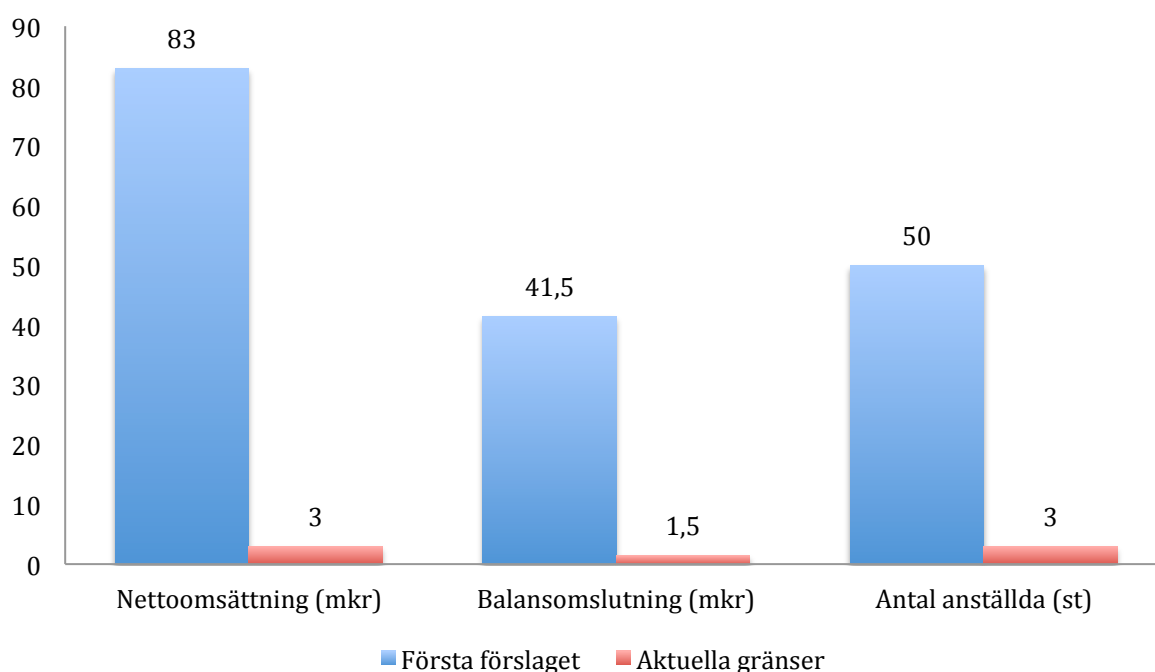
3.5.1. Före lagändringen

Den lagstadgade revisionsplikten för de mindre aktiebolagen fanns inte före 1988. Företagen kunde då välja om de ville tillämpa revisionsplikten eller inte. Cirka 55 % av alla dessa mindre företag valde att inte ha en revisor. (Broberg 2008). Det här kunde ge indikation på vilka effekter den nya lagändringen skulle komma att medföra.

När utredningen inleddes 2006 var alla de cirka 330 000 aktiebolag i Sverige skyldiga att ha en kvalificerad revisor. Av dessa aktiebolag hade endast cirka 30 % en nettoomsättning som översteg 3 miljoner kronor och 21 % hade fler än tre anställda i företaget. (SOU 2008:32). Gränsvärdena låg till en början på max 83 miljoner kronor i nettoomsättning, max 41.5 miljoner kronor i balansomslutning och medelantalet av anställda fick inte överstiga 50. (Regeringen.se hämtat 2012-05-11).

3.5.2. Lagändringen

Enligt aktiebolagslagen är gränsen för revisionsplikten att ett företag inte får ha en nettoomsättning som är högre än tre miljoner kronor, balansomslutning som är högre än 1,5 miljoner kronor och får inte ha mer än tre anställda. De företag som uppfyller två av dessa tre krav kan välja att inte ha en revisor. (ABL 2005:551, kap 9:1). Anledningen till att gränserna är satta lågt är för att det i framtiden ska kunna höjas då samtliga berörda parter hunnit anpassa sig efter utvecklingen som lagändringen medför.

Tabell 1 – Gränsvärden i Sverige: Första förslag samt aktuella gränser.

Problemet som uppstår med lagändringen är den vid gränsdragningarna vid minimivärdena. Företagen som precis faller under gränsen låter bli att öka sin omsättning eller anlita ytterligare en anställd i syfte att undvika att bli revisionspliktiga. Det här går emot Europeiska rådets syfte med lagändringen som är att göra företagen mer konkurrenskraftiga. Ytterligare ett problem som lagändringen medför är kostnaderna och resurserna som läggs ner på att ta reda på om företaget, företag som ligger nära gränserna, faller under eller över gränsen. Den låga gränsdragningen

drabbar då främst de mindre bolagen. Hade gränserna gått vid de ursprungliga högre värdena hade de flesta företagen utan att ens kontrollera veta att de faller under gränsen och därför slippa lägga ner resurser på det. (Ibid).

Ett återkommande samtalsämne i samband med lagändringen har varit hur skatteverket kommer att reagera i och med avskaffandet. Skatteverket har varit emot förändringarna, de befärrar att skattefelen kommer att öka. (Broberg & Lundén 2008) Skatteverket har dock gått ut med ett uttalande där de stadgar att de företag som väljer bort sin revision inte kommer att bli utsatta för hårdare kontroller. Dock kommer företag från och med räkenskapsår 2011 behöva ange i inkomstdeklaration om räkenskaperna har blivit reviderade eller inte. (frivision.se hämtat 2012-05-11)

Den Svenska Bankföreningen har uttalat sig både för och emot lagändringen. Bankföreningen stödjer regeringens förslag att de administrativa kostnaderna ska sänkas för de små och medelstora företagen men anser samtidigt att revisorerna är den instans som Bankföreningen mest kan lita på vad gäller företagens räkenskaper. I lågkonjunktur är revisorer ofta de enda som externa parter lyssnar på i ett företag. Utan revisorer är leverantörer mindre villiga att göra affärer med ett företag i lågkonjunktur då osäkerheten är hög och banker är mindre villiga att lämna ut lån. Regeringens förslag att revisorer inte längre har skyldighet att anmäla brott inom företag avvisas helt av den Svenska Bankföreningen. Bankföreningen menar på att förtroendet för revisorsuppdraget riskerar att sjunka om denne inte rapporterar allt som sker inom företaget. (Svenska Bankföreningen 2008).

3.5.3. Efter Lagändringen

Enligt FAR akademins tidningsskrift Balans är det cirka 15 % av företagen som väljer bort revisionen. Under 2010 startades det ca 20 % fler bolag än under föregående år. (Balans nr 2 2012). Två reformer bedöms vara orsakerna för rekordökningen. Den ena är avskaffandet av revisionsplikten och den andra är att startkapitalet för ett aktiebolag halverades i april från 100 000 kronor till 50 000 kr. (Danielsson C, 2011).

Den största skillnaden som uppvisat sig i efter lagändringen är den mellan företag som grundades innan revisionspliktens avskaffande och de som är nystartade. Bland de

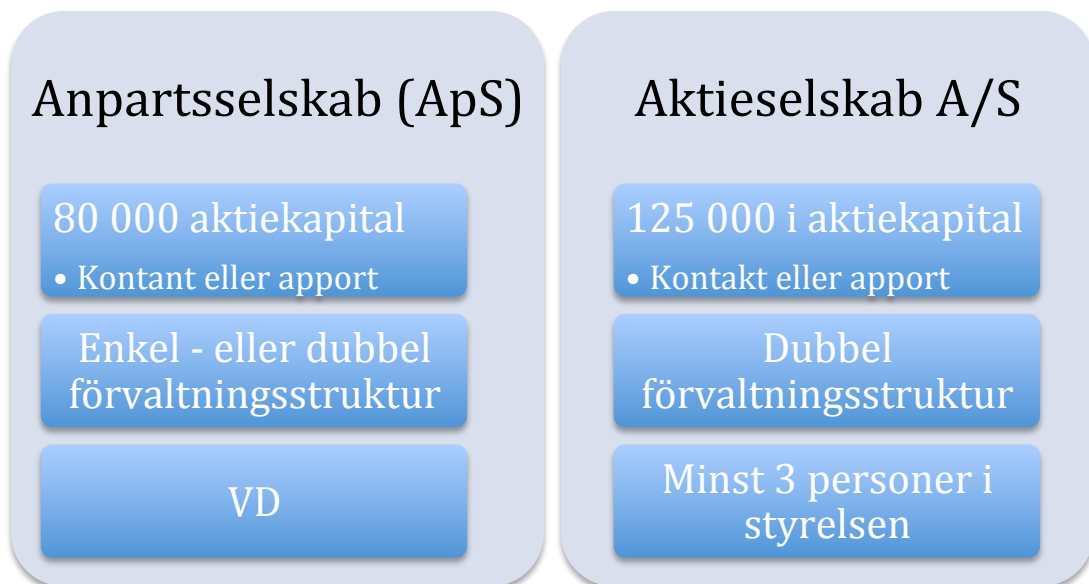
nystartade företagen väljer majoriteten, cirka 75 %, att inte ha en revisor medan upp emot 90 % av de företagen som existerade innan avskaffandet väljer att ha kvar sin revisor. (Danielsson C, 2012). Frivision beräknar dock att upp emot 40 % av samtliga aktiebolag i Sverige kommer att ha, i slutet av 2012, valt bort revisionen. (frivision.se hämtat 2012-05-11). Enligt undersökningar kommer småföretagen att spara lite över 900 miljoner kronor under 2012 på att inte ha revisionsplikt. (frivision.se hämtat 2012-05-10).

3.6. Lagändringen i Danmark

3.6.1. Bakgrund

I Danmark finns det två typer av Sveriges motsvarighet till aktiebolag. Dessa kallas för Anpartsselskab (ApS) och aktieselskab A/S. Anpartsselskab är den företagsformen som är vanligast i Danmark. (ab.se hämtat 2012-04-29).

Vid start av antingen ett aktieselskab eller anpartsselskab finns det två typer av förvaltningsstrukturer att välja mellan, antingen enhetlig eller dualistisk struktur. I den enhetliga strukturen är styrelsen direkt ansvariga och tar besluten för företaget medan i den dubbla strukturen utförs beslutet av befattningshavare där styrelsen har mer en rådgivande roll. Ett anpartsselskab får välja mellan både den enkla – och den dubbla strukturen medan aktieselskab är tvungna att välja den dubbla strukturen (worker-participation.eu hämtat 2012-04-29). För att få starta ett anpartsselskab krävs ett kapital på minst 80 000 danska kronor. Detta kan vara både genom kontanter eller apport. (ab.se hämtat 2012-05-01). Danmark har även en annan form av aktiebolag som heter aktieselskab där kapitalkravet är minst 125 000 danska kronor. (eogs.dk hämtat 2012-05-01). Samma regler gäller där för apport och kontanter. (eogs.dk hämtat 2012-05-01). I ett aktieselskab skall styrelsen bestå av minst tre personer.

Figur 6 – Kriterier för Anpartsselskab respektive Aktieselskab

Danmark har så kallade B-Selskaber. Denna term inkluderar företag som inte kommer upp i följande gränsvärden:

1. Balansomslutning på 29 miljoner danska kronor
2. Nettoomsättning på 58 miljoner danska kronor
3. Genomsnittligt anställd personal på 50 personer

93 % av Danmarks alla bolag är just inom deras B-Selskaber och av dessa är den stora merparten små bolag med få eller inga anställda. (Svensson, 2008). 58 % av dessa bolag ville att revisionsplikten antingen togs bort helt eller minskade i omfattning. Trots att många vill ändra reglerna anser 40 % att de kommer behålla sin revisor och 49 % att de kommer använda sig av en mindre variant av revision om en lagändring blir av. Det finns ett allmänt intresse av revision och bolagen ser inte revision som endast en kostnad utan en investering. (Svensson, 2008).

Folketinget har fastställt att ett revisionsarvode kostar små bolag ungefär 10 000 danska kronor. (Svensson, 2008). Den sammanlagda kostnaden för revision för de företag som faller under gränsen för revisionsplikt uppgår till 1,7 miljarder kronor. Det är dock osannolikt att företagen kommer att spara hela denna summa. (Svensson, 2008). Det är vanligast bland dessa bolag att revisionen ingår i en paketslösning företagen väljer att köpa. Detta har gjort att om revisionen skulle försvinna kommer det inte påverka antalet fel i redovisningen och årsredovisningen betydelsevärt. (Svensson, 2008).

Enligt Erhvers- og selskabsstyrelsen finns det ingen korrelation mellan att ha revisor och att minimera ekonomisk brottslighet då endast två procent av de anmälda ekobrotten kommer från revisorerna enligt en dansk undersökning(Svensson, 2008). Erhvers- og selskabsstyrelsen är den styrelse som har hand om alla registrerade bolag i Danmark och även sköter registreringen av bolagen i Danmark. (eogs.dk hämtat 2012-05-01).

3.6.2. Varför ta bort revisionsplikten

Anledningen till att Danmark från början valde att ha revisorsplikt var för att ägarna i ett bolag skulle kunna lita på de siffror som stod i årsredovisningen. I de allra flesta av bolagen inom B-Selskaber är ägaren och företagsledningen oftast samma person. Om det inte finns någon skillnad mellan ägare och ledare finns det heller inte någon anledning att ha revision ur detta perspektiv. (Svensson, 2008).

I Danmark finns det inte som i Sverige en rapporteringsskyldighet från revisorns sida till skattemyndigheten. Detta skulle betyda att om revisionsplikten skulle avsågas i Danmark skulle det inte påverkas särskilt mycket ur ett skatteperspektiv. (Svensson, 2008).

Danmark hade som målsättning att innan 2010 skulle 25 % av de administrativa kostnaderna för små och medelstora bolag försvinna. (Ask, 2010). Denna målsättning kommer från EU: direktiv som hade som mål att minska de administrativa kostnaderna med samma procentsats innan 2012. (farakademi.se hämtat 2012-05-01). Den enskilt största administrativa kostnaden för små och medelstora företag ansågs vara revision vilket gjorde att den 1 april 2006 avskaffades revisionsplikten för bolag under följande gränsvärden:

1. Omsättning på mindre än 3 miljoner danska kronor
2. Balansomslutning med mindre än 1,5 miljoner danska kronor
3. Mindre än 12 anställda

3.6.3. Vem påverkas av det?

48 % av Danmarks små bolag är finansierade av banklån. (Svensson, 2008). Det första en bank gör vid kreditprövning är att lära känna företaget och ett sätt att göra detta på är att gå igenom deras räkenskaper och här sätter bankerna hög vikt vid att en revision gjorts. (Svensson, 2008).

Skatteverket i Danmark är en stor intressent som påverkas av avskaffandet av revisionsplikten. Detta gjorde att när lagändringen gjord det enklare för små bolag tillkom två stycken åtstramningar i lagen.

- 1) Om ett företag bryter mot bolags-, skatte-, eller redovisningslagstiftningen kan de bli tvingade enligt lag att ha revision i 1-3 år.
- 2) Revisorn har fått en ökad handlingsskyldighet när denne har en misstanke om ekonomisk brottslighet. (Svensson, 2008).

3.6.4. Efter lagändringen

Ett år efter införandet av avskaffandet av revisionsplikten kunde Danmark utläsa att 22,8 % av de bolagen som ligger under gränsvärdet valt att välja bort sin revisor. De bolagen som valt att ha kvar sin revisor säger att detta beror på tryck från andra intressenter, men även att många kände att de inte skulle spara mycket pengar på att välja bort revision trots allt. (Svensson, 2008).

När förslaget om avskaffandet av revisionsplikt granskades lades det fram ett förslag på att bolag som hamnade under gränsen för revision skulle aktivt vara tvungen att välja revision om denne ville ha det. Detta förslag gick dock inte igenom vilket resulterar i att nu måste aktiebolag som inte vill ha en revisor aktivt välja bort denne på deras ordinarie bolagstämma varje år. (Svensson, 2008).

Det finns en vilja av folketinget att höja gränsvärdena 2009/2010, men innan detta skall resultatet av den första lagändringen utvärderas innan en ny blir aktuell. (Ask, 2010). Det som ska bli speciellt granskat är om den ekonomiska brottsligheten kommer att öka och i så fall hur mycket och hur den kan minskas. (Svensson, 2008).

Den andra gränsen ligger på:

1. Nettoomsättning på 58 miljoner danska kronor
2. Balansomslutning på 29 miljoner danska kronor
3. I genomsnitt 50 anställda

Det har inte tillkommit någon extra kontroll i och med lagändringen från revisorns sida. Om däremot revision görs, ska denna skickas med tillsammans med den publicerade årsredovisningen. (Svensson, 2008).

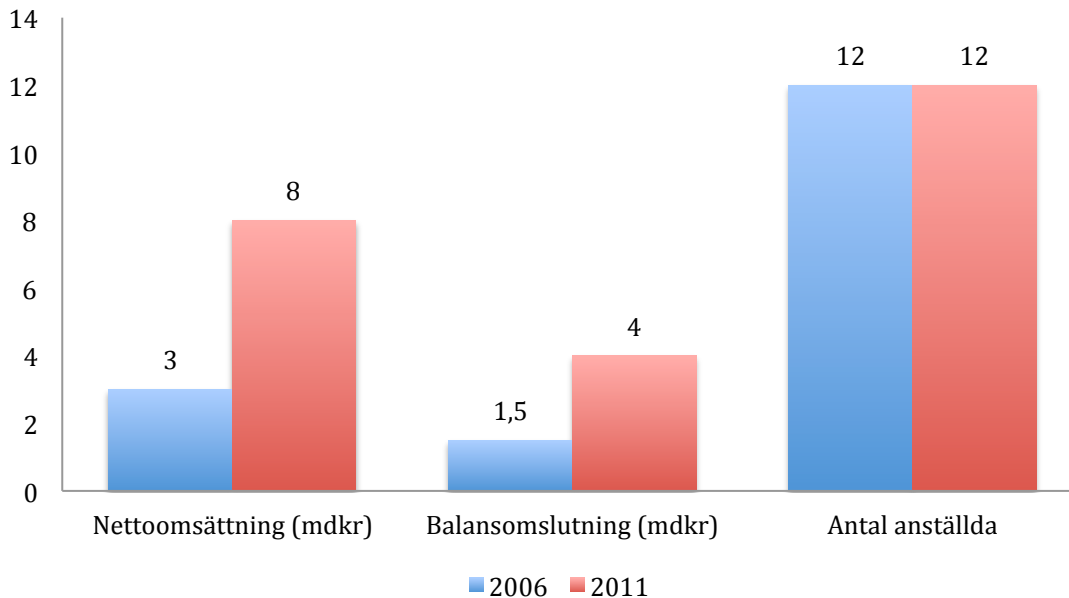

Figur 7 – Danska utvecklingen för gränsvärden

Det tog Danmark till 2011 innan gränsen höjdes igen. Från och med den 1 januari 2011 kunde fler bolag i Danmark välja bort revision. (ab.se hämtat 2012-05-01). Det blev dock inte de gränserna de först hade planerat utan en mer försiktig höjning. För att få välja bort gäller det att bolaget ligger under två av tre av följande gränsvärden under två år:

1. Nettoomsättning på 8 miljoner danska kronor
2. Balansomslutning på 4 miljoner danska kronor
3. I genomsnitt 12 anställda

Om revision väljs bort kan detta endast göras under årsstämman. (ab.se hämtat 2012-05-01).

Tabell 3 - Gränsvärden i Danmark före och efter höjningen.

3.7. Lagändringen i Norden samt EU

3.7.1. England

England var som tidigare nämnt ett av länderna de svenska utredarna åkte till i syfte att undersöka hur landets lagändring såg ut och hur den har påverkat. I England kom möjligheten för mindre företag att undantas från revisionsplikten redan 1994. Lagstadgad revision krävdes för dessa företag om aktieägare med minst 10 % av samtliga röster begärde det. (SOU 2008:32). Under 1980-2005 ökade små- och medelstora företag i England med 80 %, det var även under denna period revisionen ökade exponentartigt i landet. Bakomliggande faktorer var bland annat de politiska skäl där utomstående parter, det vill säga till exempel skattebetalare, medborgare, intressenter krävde att företagen skulle ta mer ansvar både i den privata men även offentliga sektorn. Revisionen finns till för att skapa förtroende mellan parterna och säkerställer att reglerna följs på ett riktigt sätt. (Power, 2000).

Enligt en undersökning från 2006 utnyttjar nästan 900 000 små företag av möjligheten att inte tillämpa revisionsplikten medan 180 000 utnyttjar den frivilliga revisionen. Bland de företag som undantas revisionsplikten men trots det har revision är de företag

med större omsättning men som ändå faller under gränsen, samt de företag som är beroende av utomstående finansiärer och banker. (SOU 2008:32).

3.7.2. Finland

Redan 2001 tillsattes en utredning för att undersöka avskaffandet av revisionsplikten i Finland. Sex år senare trädde lagen i kraft. Redan innan lagändringen kunde företag slippa revision i Finland under förutsättning att lekmannarevisorer reviderat företagets räkenskaper. (SOU 2008:32). Finland har dock än idag bland de striktaste reglerna för avskaffande av revisionsplikten. För att ett företag ska kunna undantas från revisionsplikt krävs det att företagets nettoomsättning inte överstiger två miljoner svenska kronor, att balansomslutningen inte överstiger en miljon och att antalet anställda inte överstiger tre. Finland har därmed striktare gränser än vad Sverige har, trots att frivillig revision funnits i landet sedan 2007. (frivision.se, hämtat 2012-05-13).

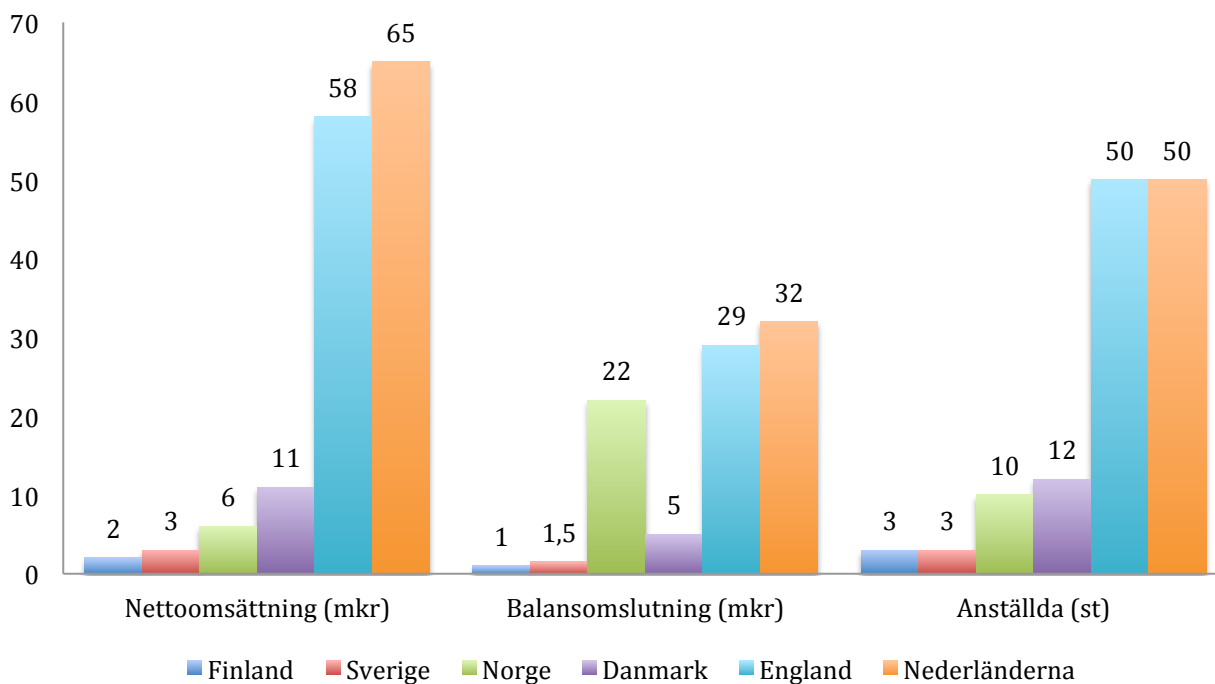
3.7.3. Norge

I Norge är gränserna för revisionsplikten följande: fem miljoner norska kronor i nettoomsättning, 20 miljoner norska kronor i balansomslutning och antalet anställda får inte överstiga 10. Det vill säga att gränserna i Norge redan från början är mycket högre än i Sverige. (regjeringen.no hämtat 2012-05-13). Enligt gjorda undersökningar har nästan 70 % av aktiebolagen i Norge en omsättning som understiger fem miljoner norska kronor samt att cirka 70 % av företagen mindre än fem anställda. (SOU 2008:32).

Antal företag som påverkas av lagändringen i Norge är, likt Sverige, hög. Däremot har revisionsbyråerna i Norge haft det svårare att behålla sina klienter till skillnad från Sverige. Av de som har möjlighet att inte ha en revisor har ungefär 50 % valt att inte ha en. En av anledningarna till att bortfallet av klienter inte varit hög i Sverige är att revisionsfirmorna i Sverige erbjuder för det mesta både revision och redovisning. Bortfallet har påverkat främst de mindre revisionsfirmorna i Norge som för att klara av denna "klientflykt" tvingas till att bland annat omfördela sina tjänster, dra ner på verksamheten eller gå ihop med andra byråer. (Danielsson C, 2012).

3.7.4. Nederländerna

Redan 1978 började Nederländerna tillämpa de maximala tillåtna gränsvärdena enligt EG:s fjärde bolagsdirektiv. Det här gör att ungefär 95 % av samtliga företag i landet har möjlighet att slippa revisionsplikten.

Tabell 2: Gränsvärden i EU

4. Empiri

I följande kapitel presenteras våra undersökningars resultat. Empirisk data från de genomförda intervjuerna av revisionsbyråer, redovisningsbyråer samt banker kommer att läggas fram och granskas. Respondenternas svar på den utskickade enkäten kommer även att presenteras under kapitlet.

Revisionsbyrå (S)	Omsättning (mkr)	Antal anställda
PWC	4391	3154
Ernst & Young	2884	1884
KPMG	2100	1511
Deloitte	1378	1054
Mazars SET	309	173

Tabell 4 - De "big four" revisionsbyråerna i Sverige samt Mazars SET under 2011 Källa: allabolag.se (sökte separat på samtliga byråer och sammanställde resultaten i tabellen ovan)

Revisionsbyrå (DK)	Omsättning (miljoner danska kronor)
Deloitte	2200
PWC	1700
KPMG	1500
BDO	800
Ernst & Young	600

Tabell 5 - De största revisionsbyråerna i Danmark. Källa: Intervju Witt, C

4.1. KPMG Sverige

4.1.1. Bakgrundsfakta

KPMG är en av de ledande revisionsbyråerna i Sverige med sina 1600 medarbetare i landet utspritt över 60 kontor. På en internationell nivå har KPMG cirka 145 000 medarbetare i 153 länder. (kpmg.se hämtat 2012-05-14). I Sverige började det som idag heter KPMG sin verksamhet 1923 då det grundades av Lars Ture Bohlin. Företaget expanderade på egen hand tills det år 1989 fick KPMG som internationell samarbetspartner. Företaget utsågs både 2008 och 2009 till årets revisionsbyrå av Financial Times och Mergermarkets (academicwork.se hämtat 2012-05-14). Företaget erbjuder utöver revision många andra tjänster där rådgivning och skatt är två som är värda att nämnas. (kpmg.se hämtat 2012-05-14). Intervjun utfördes på KPMG:s kontor i Malmö med Kent Lindén som är partner på byrån.

4.1.2. Vad anser KPMG om lagändringen?

Det finns något sunt i att låta varje företag själva välja om de ska ha revision eller inte. KPMG är därför nöjda med att revisionsplikten börjar bli valfritt för företagen. Det har funnits ett behov i Sverige att ha denna lagstiftning innan för att hålla uppe moralen hos företagen. Att Sverige har varit sena med att välja bort revisionsplikten beror mycket på vår tradition att hålla stor koll på våra företag.(Intervju Lindén, K).

4.1.3. Hur har KPMG påverkats av lagändringen?

Trots KPMG:s storlek har företaget inte riktat in sig på de större kunderna utan har även enskilda firmor och handelsbolag, även om det inte är en stor del av deras omsättning. Av de som är under gränsen för revision är det ungefär 15-20 % som har valt bort revision vilket de inte anser vara så stort bortfall. Trots bortfallen så har inte deras totala verksamhet inte minskat i omsättning utan de pengarna de förlorar i revision tjänar de in på andra delar i företaget(Intervju Lindén, K).

- Har KPMG ompositionerat strategin?

För att skydda sig mot framtida höjningar i revisionsplikten satsar KPMG mer nu på deras redovisningsverksamhet som erbjuder kunderna hela tjänstepaletten från den löpande bokföringen till bokslut och årsredovisning. Deras redovisningsdel har ökat i värde, men de påverkas inte så mycket av lagändringen då de inte erbjuder revision(Intervju Lindén K).

4.1.4. Hur påverkas de mindre företagen?

Det kommer nog bli fler skattefel hos företagen nu i och med lagändringen vilket till stor del beror på okunskap. Här kommer revisorn in och ska hitta dessa fel, finns inte denna externa koll så blir det upp till skatteverket att hitta dessa. Dessa fel kan ju både vara positiva och negativa för företagen(Intervju Lindén K).

Felen hos de olika företagen varierar beroende på storleken hos företaget. Ju mer egen kunskap det finns inom företaget ju mindre behövs revisorn ur det perspektivet, sen beror det också på vilken typ av verksamhet det handlar om. Ju mer komplicerad verksamheten är ju större chans eller risk är det att banken kommer att behövas och de kommer vilja att företaget granskas av en revisor(Intervju Lindén K).

När en revisor kommer in i företaget så ser denne även om det är andra bitar i företagen som behövs eller som är lite sämre än andra. Det ställer högre krav från företagets sida att själva se detta behov. Det kan dock finnas företag som bara ser revisorn som en kostnad men detta är inte så vanligt just därför att de får mer än revision i form av rådgivning och kunskap. Den personliga kontakten med revisorn har visat sig vara väldigt viktig för företagen att vilja fortsätta med denna(Intervju Lindén K).

4.1.5. Hur ser framtiden ut?

Det kommer inte bli något manfall hos KPMG enligt deras prognoser. KPMG anställer personal kontinuerligt(Intervju Lindén K).

4.2. KPMG Danmark

4.2.1. Bakgrundsfakta

KPMG är likt i Sverige en av "the big four" revisionsbyråerna i Danmark med sina 1400 medarbetare över 21 kontor i landet. (kpmg.dk hämtat 2012-05-14). KPMG Danmark är landets tredje största revisionsbyrå. Det vill säga precis som i Sverige. Skillnaden är att den största revisionsbyrån är Deloitte följt av PWC. Noterbart är att Ernst & Young, Sverige nästa största revisionsbyrå, inte ens är topp fyra i Danmark. (Intervju Witt, C). För intervjun med KPMG Danmark åkte vi till deras nya huvudkontor i Frederiksberg i Köpenhamn där vi fick intervjua Claus Witt, partner i företaget.

4.2.2. Vad KPMG om lagändringen?

Motståndet var till en början stor i Danmark angående avskaffandet av revisorsplikten, mycket tack vare de höga gränserna i EU-direktivet. En faktor som debatterades var den ekonomiska brottsligheten och huruvida den skulle öka utan revisionsplikt. Gränserna reducerades senare i Danske Folketinget som en försiktighetsåtgärd. Trots att gränserna nyligen höjdes är de fortfarande för låga för att någon effekt av lagändringen ska synas och än så länge finns inga indikationer på en ökad ekonomisk brottslighet. Inställningen hos KPMG är positiv och Witt anser att revisionsplikten borde avskaffas för alla aktiebolag som inte är börsnoterade. Många företag har ett intresse av revision eftersom företagens intressenter som till exempel banker och andra kreditgivare ofta vill se att räkenskaperna har kontrollerats av en revisor. (Intervju Witt, C).

4.2.3 Hur har KPMG påverkats av lagändringen?

Påverkan har inte varit stor hos KPMG. Av Witts 300 kunder så omfattas cirka 30 stycken av den nya lagen och endast två av dem har valt bort revision än så länge. Byrån anser att gränserna i nuläget är allt för lågt satta för att en effekt ska synas. I Danmark är det idag mindre än 25 % av aktiebolagen som frivilligt kan välja bort revision. (Intervju Witt, C).

- Har KPMG ompositionerat strategin?

KPMG i Danmark försöker alltid att ha en balans på ungefär 50/50 mellan revision och

rådgivning. Ungefär hälften av de anställda på kontoret på Köpenhamn är inte revisorer utan arbetar istället med corporate finance, transaktionservice och skatterådgivning. På skatteavdelningen arbetar 200 skattejurister. Det är dock en balans som KPMG siktar på även innan lagändringen – som egentligen inte har haft någon direkt påverkan på företagets strategi. KPMG tror att påverkan av lagändringen kommer att bli större i Sverige än i Danmark. (Intervju Witt, C).

4.2.4. Hur påverkas de mindre företagen?

Konkurrenskraften kommer troligen att bli sämre för de företag som väljer bort revisionsplikten eftersom samarbetspartners eller andra intressenter efterfrågar reviderade räkenskaper. Kostnader för revision försvinner förvisso men andra kostnader kommer att tillkomma i form av rådgivning och eventuella redovisningstjänster. Nettosparandet kommer troligen vara väldigt lågt. (Intervju, Witt C).

4.2.5 Hur ser framtiden ut?

Det handlar om att vänta och se. Troligen kommer det att dröja upp till 10 år innan några effekter kommer att synas. Gränserna kommer antagligen att höjas efter hand. Det går långsamt framåt. (Intervju Witt, C).

4.3. Deloitte Sverige

4.3.1. Bakgrundsfakta

För vår intervju med Deloitte på deras kontor i Malmö träffade vi Managern Henrik Ekström. Deloitte's historia går tillbaka till 1800-talet då William Welch Deloitte grundade sin revisionsbyrå i London. (deloitte.com hämtat 2012-05-14). Som Tabell 4 ovan visar är Deloitte fjärde största revisionsbyrå i Sverige och är med i "the big four" med en omsättning på nästan 1,4 miljarder kronor 2011. Företaget erbjuder allt från revision till rådgivning, redovisning och riskhantering. (deloitte.se hämtat 2012-05-14). Deloitte i Malmö inriktar sig främst mot de medelstora och större företagen, däribland Securitas Direct och Atlas Copco, men trots att de mindre företagen inte är med i deras

huvudfokus har de många sådana klienter och till och med är ägarledda företag. På revisionen har de cirka 60 anställda på deras Malmö kontor. (Intervju Ekström, H).

4.3.2. Vad anser Deloitte om lagändringen?

”Det är en risk att inte ha en revisor”

Enligt Ekström är avskaffandet väldigt positivt även om det till en början ansågs vara negativt främst då för att det fanns en risk för att intäkterna skulle minska hos revisionsbyråerna men den största farhågan var att det förtroende som intressenter har gentemot de företag som avskaffar sin revision skulle minska.

När Deloitte undersökte och gjorde bedömningar av hur många av deras kunder som skulle komma att påverkas av ändringen insåg företaget att det var en begränsad del som föll under gränserna jämfört med andra mindre revisionsbyråer där majoriteten av klienterna faller under gränserna. (Intervju Ekström, H). Ekström poängterar även att det är positivt att företag ska kunna välja de tjänster som de vill ha, framförallt de mindre företagen som ofta behöver mer stöd och hjälp snarare än revision som är den mer lagstadgade delen. Nackdelen med lagändringen är att felen kommer synas väldigt tydligt bland de företag som inte har en revisor. Bankerna kommer att reagera och skatteverket kommer även de ha sina frågor till företagen, det kommer med andra ord finnas en risk i att inte ha en revisor om kunskap inom området saknas hos företagen och då måste det finnas någon annan typ av tjänst om företaget inte klarar av det självt. (Intervju Ekström, H).

Gränserna för avskaffandet är satta väldigt lågt ur ett Europaperspektiv. En gräns som ligger mellan EG direktivet och Sveriges nuvarande hade varit något att föredra. (Intervju Ekström, H). Dock finns det en gräns som inte bör överskridas där företagen är så stora att det finns många intressenter samt många anställda, där det är viktigt att allt är korrekt och där bör det finnas en revisor för att säkerställa detta. För att hitta den lämpliga gränsen gäller det att prova sig fram. (Ibid).

4.3.3. Hur har Deloitte påverkats av lagändringen?

Redovisningstjänsterna har utvecklats på senare tiden men Ekström anser att det inte har med avskaffandet av revisionsplikten att göra utan det har mer att göra med efterfrågan på mer kvalificerade tjänster. Marknaden för redovisningstjänsterna såg lovande ut långt innan lagändringen, främst i öresundsregionen och Deloitte fick via det nära samarbetet med Deloitte Danmark mycket uppdrag och hjälpte till där då marknaden har varit enorm. Nu har Deloitte, med sin nya erfarenhet, valt att fokusera mer på den svenska marknaden på redovisningstjänster. Deloittes kontor i Stockholm har under de senaste åren tre-fyrdubblat vad gäller deras redovisningstjänster. (Intervju Ekström, H).

Deloitte har blivit mer kund-fokuserat bland sina minsta klienter genom att företaget ompositionerat sin strategi från kund till kund. Det har de gjort genom att via en dialog förändra tjänsten de tillhandahållit innan och anpassat den efter vad som passar för klienten. Det har dock inte skett någon större satsning ur ett helhetsperspektiv. (Intervju Ekström, H).

4.3.4. Aktiebolagens nytta av revision

”Man ska vara jäkligt försiktig innan man väljer bort”

Det handlar mycket om det är ett nystartat företag eller icke nystartat företag och vad för typ av bolag det är. Är det ett nystartat företag har de inte fått känna av nyttan av att ha revision utan ser på situationen ur den synvinkeln att de skär ner på en kostnad om de väljer att inte ha en revisor. För ett företag som haft en revisor och förstår vikten av det väljer för det mesta att behålla sin revisor. Nyttan med av att välja bort en revisor kan med andra ord vara begränsad många gånger om företaget inte har en bra kunskap om lagar och regler. Företagen måste vara väldigt försiktiga med att välja bort sin revisor och åtminstone ha gjort en analys innan om det är rätt eller fel. (Intervju Ekström, H).

4.3.5. Hur ser framtiden ut?

Trots att regeringen förutspått att revisorerna skulle minska efter hand expanderar redovisningen och revisionen hos Deloitte årligen. Inom revision sker det en kontinuerlig tillväxt där det anställs minst cirka fem-sex personer varje år. De timmarna som innan används på revisionen som valts bort kommer istället ersättas på något sätt och behåller det inom revisionsbyråerna i form av rådgivning och konsultation, förtroendet för revisionsbyråerna kommer alltså inte att försvinna utan istället omfördelas inom byråerna. Revisionsbyråerna kommer att tvingas till en mer marknadsorienterad infallsvinkel för att locka till sig kunder och erbjuda det mervärde som de kräver. Vad gäller gränserna för revisionsplikten kommer de att höjas inom fem år enligt Ekström.

4.4. Mazars SET Sverige

4.4.1. Bakgrundsfakta

För vårt möte med Mazars SET åkte vi till deras kontor i Lund där vi intervjuade Helene Sjöström, godkänd revisor. 2010 köpte Mazars upp SET Revisionsbyrå för att bilda vad som idag heter Mazars SET. Företaget arbetar främst med revision men arbetar även med en del redovisning och har cirka 250 anställda i Sverige fördelat på 13 kontor. 2011 blev företaget internationellt och finns idag över hela världen. (Intervju Sjöström, H). Fokus ligger inte på ett segment av marknaden utan företaget riktar sig såväl mot mindre företag upp till multinationella koncerner. (mazars.se hämtat 2012-05-14) På sitt kontor i Lund har de sju kvalificerade revisorer som hanterar flest mindre företag. (Intervju Sjöström, H). Trots att företaget som helhet har ett mål att växa och locka till sig nya medarbetare satsar Mazars SET inte på att bli störst utan fokus ligger på att vara bäst. (mazars.se hämtat 2012-05-14).

4.4.2. Vad anser Mazars om lagändringen?

Lagändringen ses som en positiv utveckling trots att Mazars blivit "drabbade" av den. Företag ska vända sig till Mazars för att deras tjänster är eftertraktade, inte för att de måste. Samarbetet mellan parterna blir både lättare och roligare om klienterna

efterfrågat tjänsten och inte ser det som ett nödvändigt ont. Sedan påverkas företag inom gränserna för lagändringen på så vis att utomstående intressenter, det vill säga kunder, samarbetspartners och banker, kräver att ett företag har reviderats för att veta att siffrorna som framställts går att lita på. Banker kan ju till exempel ta ut en högre ränta för ett företag vars räkenskaper inte reviderats. (Intervju Sjöström, H).

4.4.3. Hur har Mazars påverkats av lagändringen?

Eftersom Mazars inte är lika stort som "the big four" hanterar de fler mindre bolag. Det här har lett till att många av deras klienter påverkats av lagändringen då de faller under gränserna för att räknas som ett mindre bolag. Helene Sjöström uppskattar att cirka 60 % av deras klienter idag hamnar under gränsen. Personligen har Sjöström inte märkt ett utflöde av kunder i deras kontor i Lund av de befintliga men trots det finns revisorer på annat håll som sagt att de har märkt att deras kundstock har minskat. Dock har hon märkt att inflödet av kunderna har minskat efter lagändringen vilket skulle innebära att många nybildade företag väljer att driva sin verksamhet utan att ha en revisor i företaget. Det kan till exempel komma in folk till byrån med ett intresse av att starta företag där personerna efter en konsultation om hur reglerna ser väljer att "prova" att känna på hur det känns att inte ha en revisor. Sedan kan även Mazars, efter ett par kontrollfrågor, även råda dessa att de inte behöver ha en revisor. Kontrollfrågorna kan se ut som följande:

- Kommer ni att bli stora?
- Vad kommer ni ha med i er balansräkning?
- Kommer ni ha lager?
- Kommer ni behöva lån?
- Kommer ni ha mycket tillgångar i form av inventarier?

Om företaget strävar mot att bli stora eller ha ett stort lager och behöva lån i framtiden till exempel, skulle en revisor underlätta mycket men om det handlar om en enmanskonsultfirma som kanske fakturerar ut till ett fåtal kunder överstiger kostnaden nyttan. (Intervju Sjöström, H).

Dock är det svårt att se en riktig effekt av lagändringen då gränserna är satta så lågt att många företag fortfarande måste ha en revisor. De som, enligt Sjöström, kan få det svårt

i samband med lagändringen är nyblivna, godkända revisorerna för det är alltid de första kunderna som är svårast att jaga in och nu när de blir färre på grund av lagändringen så kan det bli svårt för dessa att komma igång. De mer erfarna kan nu istället anpassa sina tjänster ifall företagen anser att de inte vill ha revision. Mazars kontor i Lund har inte ändrat strategin då den löpande redovisningen och bokslut är en liten del av verksamheten. (Intervju Sjöström, H).

4.4.4. Hur påverkas de mindre företagen?

Här beror det mycket på om företaget har funnits innan lagändringen eller inte. Har ett företag vants sig vid att ha en revisor och anser att de fått mycket hjälp av dem är merkostnaden av att ha en revisor inte så stor medan för ett nystartat företag är de 15 000 – 20 000 kronor för en revisor som inte behövs stora pengar. (Intervju Sjöström, H). Trots att många företag tror sig veta vad lagändringen innebär berättar Sjöström att det förekommer många fel. Det har förekommit att klienter antagit att avskaffandet av revisor inneburit att företaget helt enkelt låtit bli att låta sin revisor revidera. De har inte varit medvetna om att ett krav för att avskaffa är de måste besluta om det. (Ibid)

4.5. Mazars Danmark

4.5.1 Bakgrundsfakta

Senior Managern, Pernille Normand ställde upp på en intervju med oss på deras kontor i Köpenhamn. Mazars har varit representerade i Danmark sedan 1994 och specialiserar sig i revision-, skatte- och rådgivningstjänster. De har dessutom en outsourcing tjänst där de kan skräddarsy redovisning och rådgivning till företag i alla storlekar (mazars.dk hämtat 2012-05-18). På kontoret i Köpenhamn sitter mestadels revisorer, 35 stycken. De har även skattejurister och en liten avdelning med outsourcingkonsulter. Mazars arbetar med både små och stora kunder och har som mål en bra balans mellan storlekarna. Trots att Mazars är en mindre spelare i Danmark än i Sverige så finns det planer på expansion. (Intervju Normand, P).

4.5.2 Vad anser Mazars om lagändringen?

När förslaget om lagändringen kom så var revisorer i Danmark skeptiska. De diskuterade om den nya lagen överhuvudtaget skulle fungera i praktiken och de var

smått oroliga över vad som skulle hända med revisorerna. Idag, efter sex år, har de dock märkt att arbete inte har försvunnit i någon märkbar grad. På Mazars diskuterades dock inte lagändringen mycket i början men de flesta var skeptiska och osäkra på om de skulle upplysa kunderna om alternativet att välja bort revision eftersom det kunde riskera kundförluster. Numera har de insett att påverkan inte alls är stor och de meddelar alltid kunden om valmöjligheterna som finns. De är dessutom positivt inställda till det nya föreslagna alternativet, utvidgad genomgång, som är ett förslag mellan redovisning och revision. (Intervju Normand, P). Förslaget illustreras i figur 8 nedan.

4.5.3 Hur har Mazars påverkats?

Mazars har inte påverkats på något märkbart sätt av lagändringen trots att ca 70 % av deras kunder har möjlighet att välja review istället för revision. Enligt Normand innebär review en motsvarighet till en vanlig årsredovisning i Sverige. Med andra ord något som kan utföras av vem som helst. De flesta väljer dock fortfarande revision eftersom det bidrar med en grad av säkerhet som review inte kan. Många företag känner att det är tryggare att ha revision istället för review. (Intervju Normand, P).

- **Har ni ompositionerat er strategi?**

Mazars erbjuder löpande rådgivning till kunder som kan välja bort revision. Det är något som de har gjort även innan lagändringen kom och de har inte i någon bemärkelse utökat den delen av verksamheten sedan dess, dock så upplyser de kunderna att de kan välja review istället. Väljer kunderna det så erbjuder Mazars dem löpande rådgivning.

4.5.4 Hur påverkas de mindre företagen?

Det nya alternativet är en kompromiss för att lätta på företagets kostnader. Några stora besparingar är dock inte att vänta sig eftersom andra kostnader kommer att dyka upp. Samtliga alternativ kostar pengar, visserligen kostar revision lite mer men det är ingen större prisskillnad på det stora hela. Precis som i Sverige så informerar företagen vid sin årsdeklaration om de har blivit reviderade eller inte. Skatteverket i Danmark har öppet gått ut med att de kommer att granska företag som inte har blivit reviderade mer noggrant. Eftersom de flesta företag i nuläget fortfarande väljer revision så är det svårt att se någon större påverkan. Mazars tror att när utvidgad genomgång introduceras och gränserna höjs kommer det innebära större effekter. (Intervju Normand, P).

Figur 8 – Förslag till olika nivåer av granskning i Danmark Källa: Intervju Normand, P.

4.5.5 Hur ser framtiden ut?

Gränserna kommer troligen att höjas ytterligare inom några år. Om ca 10 år så kommer gränserna antagligen ligga nära EU-direktivets gränser för att underlätta internationella samarbeten och jämförelser.

Vad gäller revisionsbranschen så kommer den troligen att bli allt bredare. Mindre fokus på "ren revision" och istället mer fokus på att erbjuda kunderna mer rådgivning och stöd. Mazars tror att arbetet med kunden kommer att alltmer likna arbetet med små kunder – med löpande rådgivning istället för enstaka kontroller. (Intervju Normand, P).

4.6. Adderat

4.6.1. Bakgrundsfakta

VD:n för Adderat. Lars Isaksson, ställde upp på en intervju med oss i på deras kontor i Lund. Adderat är en redovisningskonsultsbyrå som grundades 2007 av Lars Isaksson. Byrån fick en väldigt bra start främst genom att Isaksson varit på en annan byrå som lades ner och då fick med sig många klienter till Adderat. Av de cirka 17 anställda på företaget är de flesta ekonomer. Utöver att vara en konsultbyrå fungerar Adderat även som ett bemanningsföretag även om den här delen av verksamheten ännu inte är så stor. I samband med vår studie var Adderat igång med att lansera ett tidredovisningssystem där företagare kan lägga in sina traktamenten, körersättningar och dylikt. (Intervju Isaksson, L).

4.6.2. Vad anser Adderat om lagändringen?

Adderat är varken för eller emot revision. När de får in en kund så beskriver de sakligt för och nackdelarna med detta så att företagen får göra bestämma helt själva (Lars Isaksson, Adderat).

Det finns företag som inte behöver en revisor, detta kan vara ett enmans-konsultbolag som inte har något lån hos banken. Det kan även vara de som kommer in sista dagarna, lämnar in allt material och betalar, och ser sin revisor som en onödig kostnad. I dessa fall ger inte revisorn nytta för sitt arvode. Det räcker dock inte att se det så enkelt, om

detta bolag skulle bestämma sig för att bli större och att inom ett par år hamna över gränsen för revisionsplikt så kan detta bolag lika bra välja att ha en revisor från dag ett. Detta beror på att revisorn kommer göra en revision ett par år bakåt i tiden vilket resulterar i samma kostnad än om revisionen skulle delas upp till en gång om året. Är du däremot en bilhandlare så kommer denne garanterat snabbt upp i gränsen för revisionsplikt och borde ha revision direkt och oavsett om det är krav eller inte just för svårighetsgraden att sköta bokföringen i denna bransch. (Intervju Isaksson, Lars).

4.6.3. Hur har Adderat påverkats av lagändringen?

Adderat har inte påverkats av lagändringen nämnvärt. Detta beror på i första hand på att de inte erbjuder revision. Det som adderat kan se är att de nu istället måste i vissa fall ta en revisors roll och granska vissa delar lite extra som de kanske i annars fall skulle låta revisorn kolla upp. (Lars Isaksson, Adderat). Det finns dock de redovisningsbyråer som endast erbjuder sina kunder den löpande bokföringen och inte bokslut och årsredovisning. Dessa bolag kommer nog att påverkas mer av lagändringen än adderat som gör allt fram till revisionen. Fördelen med detta är att företagen rådfrågar adderat vilket gör att de har den viktiga relationen med kunden. (Intervju Isaksson, Lars).

Revisorerna i Sverige har inte påverkats nämnvärt av revisionspliktens avskaffande heller. Har de påverkats har detta oftast varit positivt då de kunder de i första hand tappar är de flaskhalskunder som lämnar in materialet i sista sekund. Det finns även revisorer som aktivt bokar in för många kunder just för att de vet att de kommer bli av med en del av dessa i slutändan. (Intervju Isaksson, Lars).

- **Har ni ompositionerat er strategi?**

Eftersom vi inte har påverkats av lagändringen så sker våra ompositioneringar inte på grund av avskaffandet av revisionsplikten. De som vi skrev ovan satsar mer på att programmera tidredovisningsprogram så att deras kunder kan enklare få koll på deras ekonomi. (Intervju Isaksson, Lars).

4.6.4. Hur påverkas de mindre företagen?

Att företagen skulle bli mer konkurrenskraftiga är en överdrift som politikerna har fel om, ett företag som ska konkurrera nationellt eller internationellt kommer att behöva en revisor för dels om bank blir aktuellt, eller för att andra intressenter vill se det hos aktiebolaget. (Intervju Isaksson, Lars). De tio – femton tusen kronorna som företaget sparar in på revision kommer i viss del användas ändå, en del av dessa kommer att gå till antingen sköta det inom företag eller att hyra in en redovisningskonsult som sköter årsredovisningen åt bolaget. Detta resulterar i att ett bolag inte i verkligheten sparar in så mycket pengar. (Lars Isaksson, Adderat).

De finns en del företag som inte riktigt vet vad skillnaden mellan en revisor och en redovisningskonsult är, vilket kan göra det ännu svårare för dessa att se poängen med att få revision. Här har redovisningsföretag som adderat en fördel då de erbjuder vad det verkar ett billigare pris till sina kunder än vad en revisor erbjuder. (Intervju Isaksson, Lars).

När ett företag kommer in till en bank och ska be om ett lån och inte har fått gjort en revision kommer antingen at banken tacka nej, eller ge kunden högre premie än till det bolag som har revision. Detta gör att vissa företag trots att de skulle hamna under revisionsplikten ändå skulle vara tvungna indirekt att ha en revisor. (Intervju Isaksson, Lars).

Skatteverket är en annan intressent som är väldigt intresserade av att företagen sköter sin redovisning på ett riktigt sätt. Det finns även de som försöker dra av lite mer än vad som är lagligt, men denna grupp är inte så stor. Det är oftast de som har enskilda firmor och granskas ändå inte av en revisor. Nu i och med lagändringen måste ett aktiebolag kryssa för en ruta om deras årsredovisning har blivit granskad av en revisor eller inte, och här kommer antagligen de som inte har haft revision bli granskade mer oavsett vad skatteverket sagt. (Intervju Isaksson, Lars).

4.6.5. Hur ser framtiden ut?

Adderat kommer i fortsättningen att fortsätta öka deras verksamhet i långsam takt för att inte få växtvärk. (Intervju Isaksson, Lars).

4.7 Sparbanken Öresund

4.7.1 Bakgrundsfakta

Intervjun med Sparbanken Öresund ägde rum på deras kontor i Malmö där vi fick möjligheten att intervjua Johan Flodmark som arbetar som kreditanalytiker för företag. Sparbanken Öresund är resultatet av en sammanslagning av Sparbanken Gripen och Sparbanken Finn 2010. Detta gjordes av den anledning att dessa två banker var de enda sparbankerna kvar som inte var en del av Swedbank. Sparbanken Öresund har idag 600 anställda fördelade på 35 kontor med huvudkontoret i Malmö. Deras affärsvolym är på ungefär 100 miljarder kronor. (Intervju Flodmark, J)

4.7.2 Vad anser Sparbanken Öresund om lagändringen?

"Vi tar det lite som det kommer"

Det fanns ingen direkt rädsla inom Sparbanken Öresund och det skapades inga andra strategier innan avskaffandet av revisionsplikten. Sparbanken Öresund bestämde sig mer för att ta eventuella problem när de dyker upp. Anledningen till detta är att det antas finnas en vilja hos företagen att ha struktur.

Den bästa bolagsformen enligt Sparbanken är aktiebolag av den anledningen att det innebär större kontroll. Men för att denna kontroll skall bibehållas krävs det oftast en kunnig inom ämnet. Här är det kompetensen som är viktig och om kompetensen kommer från en revisor eller någon annan är inte lika intressant till en början. (Intervju Flodmark, J).

4.7.3 Har lagändringen påverkat Sparbanken Öresund?

Lagändringen har inte påverkat bankbranschen särskilt mycket. Detta beror på att företags-sidan för bankerna är en trögrörlig bransch så omsättningen av nya

företagskunder är inte stor. Det har inte heller skett en ökning av företag på grund av revisorsplikten. Om en ökning har skett är det istället resultat av andra åtgärder i första hand, till exempel att aktiekapitalskravet sänkts från 100 000 kronor till 50 000 kronor.

Det är viktigt för bankerna att relationen mellan företag och bank är en långvarig relation och om inte bankerna av olika anledningar känner förtroende för ett företag kommer Sparbanken inte ingå i ett samarbete med det företaget. Väljer företaget att inte följa bankernas krav att skaffa revisor blir bankerna glada över att slippa dessa som kunder. Företagsbranschen hos bankerna är väldigt trögrörlig så de flesta av deras kunder är gamla. (Intervju Flodmark, J).

4.7.4 Har lagändringen påverkat Sparbanken Öresunds beslut att låna ut pengar till företagen?

Lagändringen i sig påverkar inte besluten att låna ut pengar till företagen. Banker ger väldigt få rena avslag utan det är oftast ett ja med krav. Det finns en vilja att hitta en lösning som passar båda parter. Om en bank känner en osäkerhet kring ett företags ekonomi kommer de kräva att företaget anlitar en revisor som granskar. Detta resulterar i att oavsett vilken gräns som sätts för revisionsplikt så kommer bankerna lägga sina egna krav (Intervju Flodmark, J).

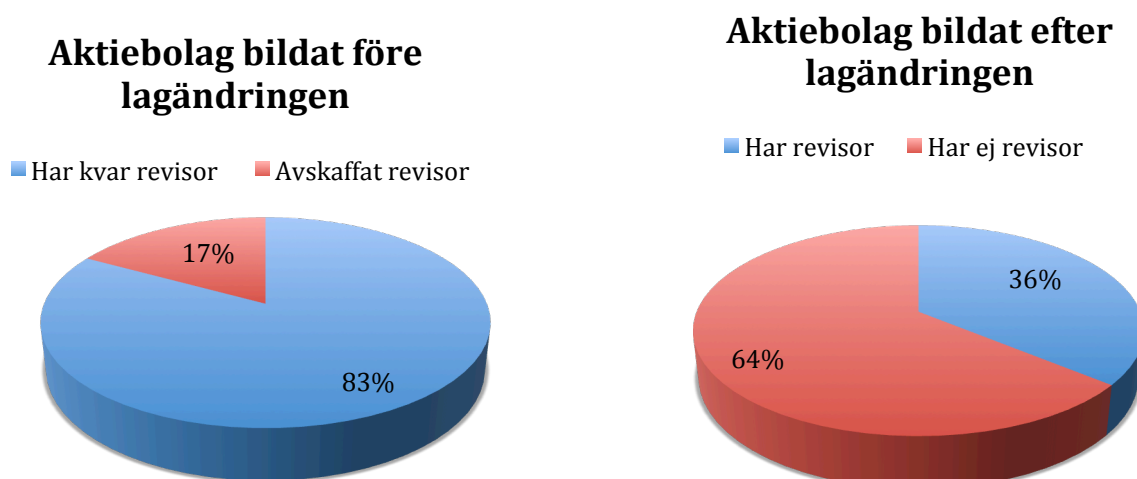
När företagen är under gränsen för lagändringen så spelar företagaren större roll än företagets affärsidé. Här är historiken som är viktigast för att se om denne har skött sig både ekonomiskt och företagsmässigt. För nystartade företag gäller det att försöka komma fram till om deras företagsidé kommer att vara lönsam och om ägaren klarar av denna uppgift. (Intervju Flodmark, J)

När företagets omsättning blir lite större och kanske har ett lager så krävs det att någon är ute och kollar på detta då det är enkelt att värdera lagret på fel sätt. Det är tack vare det här som lagret är den största osäkerhetsposten för bankerna vid beslut om utlåning. Det skulle kunna räcka att en redovisningskonsult är ute och granskar detta men blir det mer diffust blir en revisor väldigt viktig tack vare dennes underskrift för att säkerställa reliabiliteten. Dessa krav på reliabilitet kommer endast upp om företagen vill ha lån för att finansiera, finns det inget sådant finns det heller inga krav. (Intervju Flodmark, J)

4.7. Enkätundersökning

4.7.1. Gamla och nybildade aktiebolag

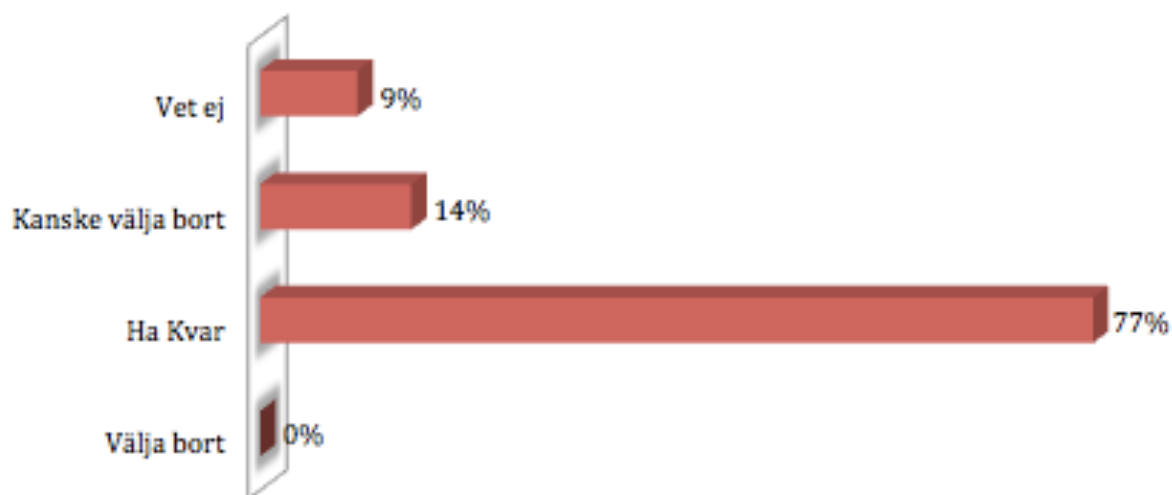
Den största skillnaden som vi fann i vår enkätundersökning var den bland de aktiebolag som bildades efter lagändringen och de som existerade sedan innan. Enligt vår undersökning svarade 83 % av de 23 tillfrågade företagen som existerat före lagändringen att de har kvar sin revisor. För företag som bildats efter lagändringen väljer däremot endast cirka 34 % att ha en revisor medan 64 % tror att de klarar sig utan.

Figur 9 & 10 – Antal aktiebolag med revisor grundat före respektive efter lagändringen

Av de aktiebolag som bildades innan lagändringen och har revisor än idag svarade 77 % av dessa att de inte har några planer på att avskaffa revisionen i framtiden medan 14 % svarade att de kanske skulle göra det någon gång framöver. 9 % av de tillfrågade svarade att de inte visste ifall de skulle avskaffa sin revisor. Noterbart är att ingen av de tillfrågade som har haft en revisor innan svarade att de skulle välja bort sin revisor i framtiden.

Andel som har revisor men skall välja bort

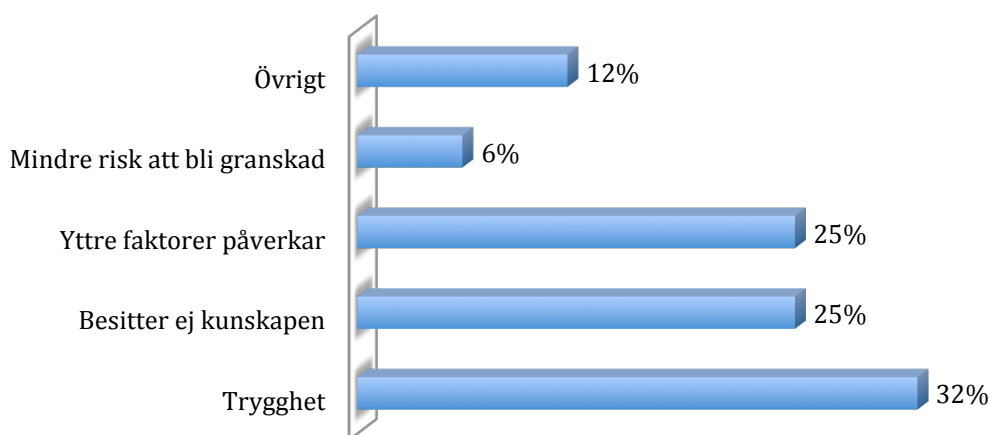

Tabell 6 – Andel företag med revisor som ska välja bort revision

4.7.2. Lagändringens inverkan på synen av revision

Bland företagen som svarade på att de har en revisor i dagsläget var svaren varierande till varför de har en revisor. Den största anledningen till att företagen enligt vår undersökning har en revisor är för att det inger en trygghet i företaget. 35 % av de tillfrågade svara att trygghet var den största anledningen. En fördjupning i begreppet trygghet har vi inte gjort i undersökningen. Utöver tryggheten fann vi att det fanns ytterligare två anledningar som utmärktes. 25 % av företagen anser att de inte besitter kunskapen att klara av de ekonomiska sysslorna som en revisor gör. Lika många svarade att yttre faktorer såsom kunder, leverantörer och banker påverkade deras val. En revisor underlättar deras relationer utåt och ger en rättvisande bild av företaget.

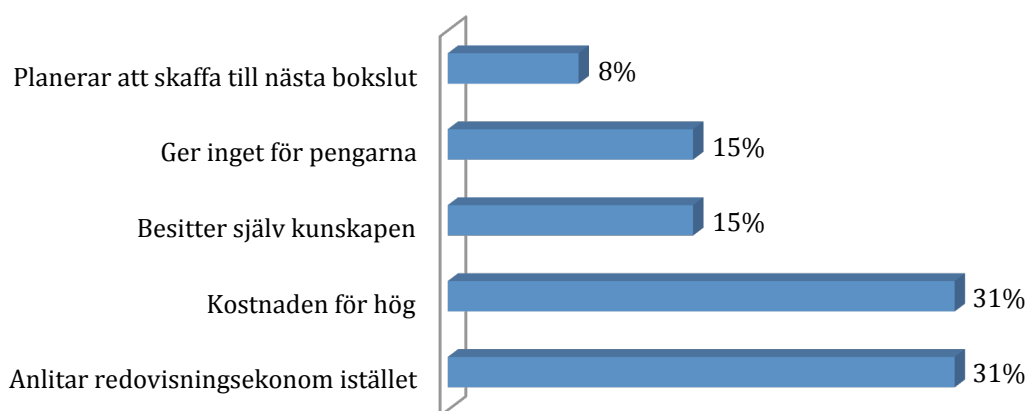
Anledningar till att ha revisor

Tabell 7 – Respondenternas anledningar till att ha revisor

Vi ställde en liknande fråga till de företag som valt att inte ha en revisor. Där fann vi att två svar stod över de andra. 31 % av de tillfrågade svarade att de ansåg att kostnaden som en revisor medför är för hög i förhållande med den nytta som denne tillför. Det var helt enkelt inte värt att ha en revisor. Den andra anledningen, också där 31 %, var att företag nu istället utnyttjade möjligheten att låta en redovisningsekonom sköta det som revisorn brukade göra. Eller för de nystartade som valde att ha en redovisningsekonom redan från början. Noterbart i tabell 8 är att svaren "Planerar att skaffa till nästa bokslut". Kan kanske bero på att det är ett företag som antog att de skulle klara sig utan revisor men insåg bördan av att inte ha en?

Anledningar till att inte har revisor (efter 2010)

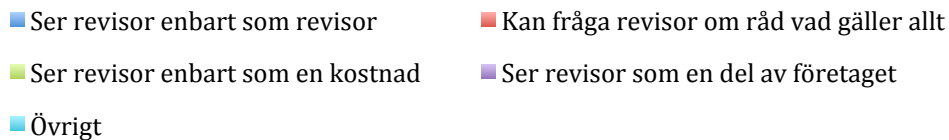

Tabell 8 – Respondenternas anledningar till att inte ha revisor

4.7.3. Aktiebolagens relation till revisor

Samtliga aktiebolag fick besvara på frågan om hur deras relation är gentemot deras revisor. Majoriteten, 40 % av svaren, svarade att de ser sin revisor enbart som en revisor. Dock har nästan lika stor mängd, 36 % besvarat att de kan vända sig till sin revisor vad gäller alla typ av frågor, vare sig det handlar om själva revisionen eller det dagliga arbetet. Trots att en revisor ska agera som en utomstående part som granskar företaget anser hela 16 % att de ser revisorn som en del av företaget. Det här går ihop med att 36 % av företagen anser att de kan vända sig till revisorn för råd vad gäller allt.

Relation gentemot revisor

Figur 11 - Relationen mellan kund och revisor

5. Analys

I följande kapitel kommer vi att analysera och jämföra vårt empiriska material med de teorier som tagits upp samt ge vår syn på ämnet. Slutligen görs en sammanfattning av vår analys med en illustration i figur 12.

5.1. Oron för framtiden

Den Svenska revisionshistorien gav indikationer på hur den nya lagändringen skulle komma att påverka de svenska revisionsbyråerna. Teorin visade på ett minskat intresse av revision då cirka 55 % valde bort tjänsten före 1988 eftersom revisionsplikten inte fanns för de mindre aktiebolagen. Det här antydde, i samband med skälet till lagändringen 2010 samt att majoriteten av aktiebolag omfattades av denna, att revisionsmarknaden skulle vara på väg neråt. Dessa farhågor bekräftades den empiriska undersökningen då ett antal revisionsbyråer befarade att deras revisionsintäkter skulle minska i samband med lagändringen 2010. Det inkluderar även de revisionsbyråer vars fokus ligger på de stora segmenten.

Farhågorna har inte besannats. Idag, två år efter att lagen kom i kraft, fortsätter revisionsbyråerna att expandera i minst samma omfattning som innan lagändringen. Det har visat sig att endast 15 % av de påverkade aktiebolagen väljer att inte ha en revisor även efter lagändringen. Samtliga intervjuade revisionsbyråer, även de som var negativt inställda till lagändringen till en början, har idag en positiv inställning. Nu har revisionsbyråerna kunder som aktivt valt att ha en revisor istället för att ha tvingats på en administrativ kostnad. Det här ger ett mer hälsosamt och ömsesidigt samarbete mellan parterna.

Den stora skillnaden mellan den gamla lagstiftningen innan 1988 då 55 % valde bort revisor och den nya då hittills endast 15 % valt bort anser vi bero bland annat på marknadens utveckling med en ökad globalisering tack vare att internet sköt i höjden

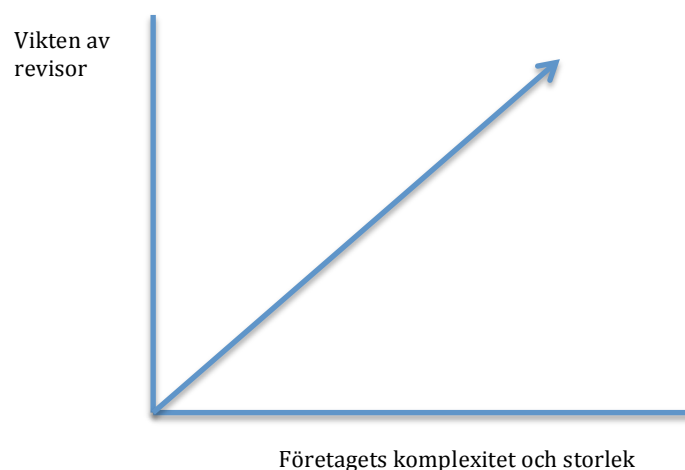
under 1990-talet. Enligt oss öppnade internet en helt ny värld för företagen och med detta ökade även komplexiteten av revisionen då företagen fick agera på en större marknad.

Våra undersökningar visar att motståndet till lagändringen till en början var stort i Danmark, främst för att gränserna för lagändringen var så höga att det hade varit svårt att kontrollera utfallen. Det här ledde till en sänkt gräns som medförde att endast 25 % av aktiebolagen i Danmark kunde välja bort revision. Motståndet utvecklades till en positiv inställning och Witt från KPMG i Danmark såg efter ett tag gärna att revisionsplikten slopades helt förutom för de börsnoterade. En anledning till att motståndet har minskat kan enligt Witt bero på att många företag väljer att ha kvar sin revisor för att inte minska sin konkurrenskraft. Dock har vi insett att ett företags konkurrenskraft inte påverkas om de tar bort sin revisor då den kostnad som företaget sparar på revisorsarvode istället omfördelas på interna eller andra externa kontroller som illustreras i figur 12 (AB → "revision" samt AB → Redovisningsekonom → "revision").

Konkurrenskraften, som enligt EG rådets direktiv, var den främsta anledningen till att revisionen ska avskaffas för de mindre företagen har enligt oss inte alls den effekt som vi inledningsvis trodde. Vi har kommit fram till att konkurrenskraften inte ökar av att företagen väljer bort revisionen för att kostnaden de sparar in inte är tillräcklig för att de på ett effektivt sätt ska öka sin konkurrenskraft. Vi har heller inte märkt något större samband mellan konkurrenskraften och att ha en revisor. Möjligtvis att vissa utomstående aktörer mer är villiga att samarbeta med företag som har blivit reviderade vilket ofta gäller företag med en mer komplex verksamhet. En av de dessa aktörer är banker. Ett företags revisor anses kunna verifiera räkenskapernas riktighet. Det här är anledningen till att bankföreningen har uttryckt vikten av revision. Våra intervjuer med revisionsbyråerna har gett antydningar som stärker ovanstående resonemang. Sparbanken Öresund dementerar till viss del informationen då det är kunskapen av den som utför kontrollen som kommer först. Titeln personen innehar är av mindre vikt för banken. Det finns dock ett samband av högre omsättning och att behöva en revisor, något som vi illustrerar i figur 12 nedan. Exempelvis är det svårt för ett företag att

värdera sitt lager rätt och för banken att lita på den här informationen ju större lagret blir.

Intervjuerna med revisionsbyråerna gav oss uppfattningen att bankerna skulle föredra att deras kunder skulle välja revision oavsett storlek. Dock har vi märkt att fokus läggs på kunskapen vilket vi både ser som en fördel och nackdel. Fördelen är att så länge banken anser att informationen om företaget utan en revisor är tillförlitlig kan dessa få ett lån beviljat men nackdelen med det här är att ifall företaget växer och får en mer komplex verksamhet bör de välja att ha en revisor redan från början. Anledningen till det är att när verksamheten blir så stor att en revisor krävs kommer denne att revidera verksamheten för de senaste åren vilket medför en stor kostnad för företaget det året. För bankerna däremot har vi märkt att lagändringen inte påverkar deras krav på kunder då de vid minsta osäkerhet kräver en revisor oavsett verksamhet. (se figur 12).

Figur 12 – Sambandet mellan revisors betydelse och företagens komplexitet och storlek

5.3. Revisor och klient

Förhållandet mellan revisor och klient påverkades av att revisionen var obligatorisk. I många fall ansågs revisorerna vara en kostnad för företaget som inte uppfyllde någon funktion. Därför förespråkar bland annat Rennie et al att en öppen kommunikation mellan företagen och deras revisorer är nyckeln för ett framgångsrikt samarbete. Resonemanget stöds av våra empiriska undersökningar då bland annat Sjöström från Mazars betonade vikten av att en revisor ska finnas i ett företag för att företaget vill och

efterfrågar denne. Vår enkätundersökning styrker ytterligare diskussionen då stor del av svaranden anser att de kan vända sig till sin revisor vad gäller allt, vare sig det handlar om revision eller om mer privata frågor inom företaget. 16 % av de tillfrågade företagen såg sin revisor som en del av företaget.

Problemet som uppstår i samband med ovanstående resonemang är att närheten till revisorn kan påverka kvaliteten av granskningen som utförs just för på grund av företagets nära relation till sin revisor. För att förhindra det här införs enligt Rennie et al revisionsprocesser för att det nära förhållandet inte ska inverka på revisorernas oberoende ställning. Då majoriteten av våra respondenter från enkätundersökningen ser sin revisor endast som en extern, yttre part som reviderar deras bolag kan vi se en koppling i det som Rennie et al framför.

Den tidigare obligatoriska revisionsmarknaden har nu utvecklats till en öppen marknad med en sundare relation mellan revisor och kund. Ekström menar på att byråerna nu borde ompositionera sig mot ett mer marknadsinriktat tillvägagångssätt i kontakt med kunder. Det här anser vi gynnar marknaden för revision då konkurrensen mellan revisionsbyråerna ökar vilket leder till att byråerna utvecklar sin verksamhet som helhet. Den här konkurrensen ser vi som en positiv utveckling även för revisionsbyråernas kunder som nu får en starkare förhandlingskraft på marknaden genom att de kan välja en byrå som uppfyller deras behov bäst. Uppfyller revisionsbyråerna inte behoven kan företaget istället välja att inte ha tjänsten. Redan innan lagändringen hade revisionsbyråerna i Danmark mer marknadsinriktade tjänster i form av att erbjuda paketlösningar där revisionen endast var en del. Detta gjorde att effekten inte blev så stor. Enligt Witt och Normand har de danska revisionsbyråernas strategi inte påverkats tack vare en jämn fördelning mellan deras tjänster redan innan lagändringen. Det är den här utvecklingen som vi ser att Sverige är på väg mot nu.

5.4. Gamla och nya företag

Den tydligaste effekten som vi har märkt enligt både teorin och empirin har visat sig vara skillnaden mellan de nystartade (efter 2010) och de företag som fanns före lagändringen. Bland de nystartade företagen valde enligt teorin upp mot 75 % att inte ha

en revisor, motsvarande siffra är 64 % enligt vår egen enkätundersökning. Det här kan enligt Ekström från Deloitte och Sjöström från Mazars förklaras genom att eftersom de inte har haft en revisor tidigare, inte förstår nyttan med att ha denna. Av de gamla företagen valde upp mot 90 % att behålla sin revisor. Det här stöds av enkätundersökningen där 83 % av de tillfrågade företagen som funnits innan lagändringen valt att ha kvar sin revisor. Några anledningar till att nya företag inte väljer att ha en revisor anser vi beror på att de inte fått chansen att inse vilken nytta en revisor i företaget medför och ser det endast som en kostnadsbesparing, i kombination med att de överskattar sin egen förmåga att klara av revisorernas arbetsuppgifter. Den här överskattningen på egen förmåga tror vi kommer att leda till att bland annat skattefelen kommer att vara höga, främst bland den nya företagen.

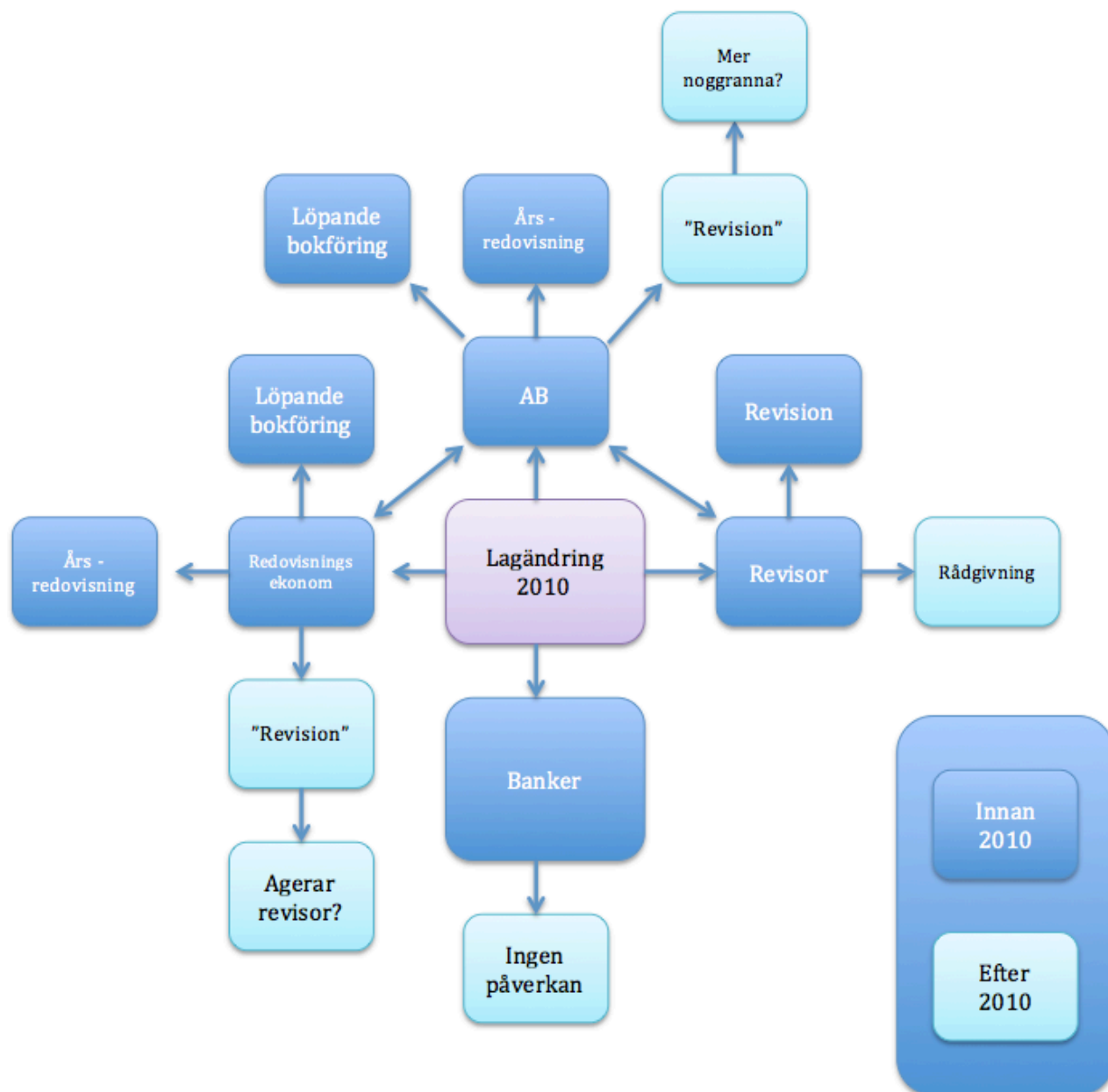
Teorin före lagändringen visade ingen gränsdragning mellan nya och gamla företag. En möjlig bakomliggande faktor till den här skillnaden kan vara att nystartade väljer andra former av kontrollerande organ än just revisor i syfte att minimera sina kostnader. Denna kostnadsminskning är anledningen till lagändringen då förhoppningarna är att spara 25 % av de administrativa kostnaderna i de mindre företagen. Empirin säger emot det här då majoriteten av våra intervjurespondenter menar att kostnaden inte försvinner utan endast omfördelas från revision till exempelvis redovisning och rådgivning.

Sverige har haft en liknande process som Danmark där ursprungliga uträkningar enligt Witt tydde på att företagen skulle spara upp mot 1,4 miljarder danska kronor. Denna siffra visade sig vara överdriven, möjligtvis skulle företagen kunna spara cirka 200 miljoner danska kronor. Vi anser att den svenska besparingen kommer att uppgå till ungefär lika låg siffra och inte ligga nästan en miljard som teorin visar på för att vi som ovanstående nämnt tror på en omfördelning av kostnaderna snarare än en eliminering av kostnaderna. Svenska och danska företag har haft liknande inställning till lagändringen där andelen företag som valt bort revisionen i Sverige ligger på 15 % medan lika långt efter lagändringen i Danmark låg på 22,8 %.

5.5. Revisionsbranschen före och efter lagändringen

Nedanstående figur sammanfattar hur vi anser att revisionsbranschen sett ut innan lagändringen och hur den har ändrats i samband med densamma. Revisorerna erbjuder inte endast revision längre utan de får även agera rådgivare för sina klienter till exempel. Det här har medfört att den nya relationen där revisionsbyråerna agerar mer som rådgivare ökar den öppna kommunikationen, som Rennie et al förespråkar är viktig, mellan byråerna och klienterna. Detta då samarbetet nu istället medför löpande interaktion mellan parterna istället för den årliga granskningen där parterna endast sammanträder vid ett fåtal tillfällen. Vi anser att fördelen med att arbeta på det här viset ger revisorerna en bättre inblick i företaget och dess verksamhet vilket kan enligt oss ge en säkrare revision. Blir den här relationen däremot för tät finns det en risk enligt oss att revisionen inte ger en rättvisande bild.

Figuren visar även hur redovisningsekonomer å andra sidan får agera mer som revisorer och utföra mer revisionsbaserade sysslor samtidigt som de utför sina vanliga arbetsuppgifter. Ett problem som vi tror kommer att uppkomma med detta är fallen då redovisningskonsulterna inte har kunskapen att lösa eventuella oklarheter som revisorerna innan åtgärdade. Möjligheterna med att redovisningsbyråerna fått utökade arbetsmöjligheter anser vi är tydliga för de mindre företagen då de kan spara in på administrativa kostnaderna genom att anlita en redovisningsbyrå istället för en revisionsbyrå. Vidare visar figuren hur aktiebolagen efter lagändringen får möjligheten att utföra egna interna kontroller om de väljer att inte ha en revisor. Det här ser vi som en positiv utveckling då företaget nu har fler möjligheter att välja det alternativ som passar dess verksamhet bäst förutsatt att företaget har insikten att veta vad som är bäst för företaget. I figuren illustreras även bankernas fristående ställning gentemot de andra aktörerna som har påverkats av lagändringen.

Figur 13 – Revisionsbranschens utveckling

6. Slutsats

I följande kapitel kommer vi att presentera de slutsatserna som vi kommit fram till samt ge förslag på vidare forskning

Våra tidigare upplevelser samt att professorer vid Lunds Universitet, då avskaffandet av revisionsplikten fortfarande var under utredning, varnade oss för den framtida minskningen av efterfrågan på revisorer. Det var med den här utgångspunkten som vi började skriva uppsatsen. Vår utgångspunkt förändrades redan efter den första intervjun som vi genomförde och bekräftades uteslutande av de efterföljande intervjuerna. Trots utgångspunkten fortsätter byråerna att anställa fler revisorer vilket enligt oss bekräftar att det inte är revisionen i sig som har förändrats utan att det mer är synen på revision som har förändrats. Genom uppsatsen gång har vi kommit fram till att vikten av revisor beror på företagets komplexitet snarare än dess storlek. Med detta har vi förstått att det finns en viss kunskapsklyfta mellan revisorn och redovisningsekonomen för att hantera företagets ökande komplexitet som kan utläsas ur figur 12 ovan.

Effekterna av lagändringen har i Sverige ännu inte hunnit visa sig fullt ut med tanke på att lagändringen endast är två år gammal. Vi har dock insett att den största skillnaden hittills har att göra med om det är ett nystartat aktiebolag eller ett som funnits innan lagändringen. Nya aktiebolag väljer att inte ha en revisor för att de inte haft möjligheten att inse nyttan med att ha en utan ser det bara som en möjlig kostnadsbesparing. De gamla aktiebolagen däremot, som haft en revisor, väljer till största del att behålla sina revisorer då nyttan och tryggheten som dessa medför överstiger kostnaderna.

Vi ser nu att revisionsbyråerna har påverkats positivt av avskaffandet trots den inledande rädslan. Fler och fler revisionsbyråer har ompositionerat sin strategi till ett mer marknadsinriktat tillvägagångssätt för att nå ut till befintliga och nya klienter. Det läggs mer fokus på att erbjuda skraddarsydd paketlösningar anpassat till vart företag snarare än bara revision. Erbjuder byråerna endast revision är risken för att förlora klienter hög. Då Danmark redan före lagändringen arbetade med dessa så kallade

paketlösningar har effekten av avskaffandet inte påverkat revisionsbyråerna i Danmark i lika stor omfattning. Det har resulterat i att byråerna i Danmark inte behövt ompositionera sina strategier för att gardera sig mot eventuella förluster.

6.1. Förslag på vidare forskning

Som förslag på vidare forskning tycker vi att det hade varit intressant att undersöka hur de små revisionsbyråerna på en till två anställda har och kommer att påverkas av avskaffandet av revisionsplikten. De är dessa vi anser av våra undersökningar har påverkats mest av lagändringen.

Då avskaffandet är relativt nytt är en möjlig intressant synvinkel att se hur lagändringen har påverkat aktörerna på revisionsmarknaden om ett par år.

7. Källförteckning

7.1. Böcker:

Backman Jarl (2008). Rapporter och uppsatser. Upplaga 2. Studentlitteratur AB, Lund

Broberg Anette (2008). Nya redovisningsregler för aktiebolag. Upplaga 2. Björn Lundén Information AB. Näsviken.

Bryman Alan, Bell Emma (2005). Företagsekonomiska forskningsmetoder. Upplaga 1. Malmö Liber ekonomi.

Eriksson Lars Torsten, Wiedersheim-Paul Finn (2001). Att utreda forska och rapportera. Malmö Liber ekonomi

FAR Förlag (2006), Revision - En praktisk beskrivning

Holme Idar-Magne (1997). Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder. Studentlitteratur AB, Lund.

Lundahl Ulf, Skärvad Per-Hugo. (2009). Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer. Upplaga 3:11. Studentlitteratur AB, Lund

Moberg Krister (2006), Bolagsrevisorn: oberoende, ansvar, sekretess. Upplaga 3. Norstedts juridik. Stockholm

Patel Runa, Davidson Bo (2003). Forskningsmetodikens grunder: att planera genomföra och rapportera en undersökning. Studentlitteratur AB, Lund.

SOU 2008:32. Avskaffande av revisionsplikten för små företag. 2008. Stockholm

7.2. Författningar

Revisionslag (1999:1079)

Bokföringslag (1999:1078)

Aktiebolagslag (2005:551)

Revisorslag (2001:883)

7.3. Artiklar

Collis, Jill (2003). Directors' Views on Exemption from the Statutory Audit

Danielsson, Charlotta (2011). Tre av fyra nya bolag väljer bort revisorn. Balans nr 6-7.
Utgiven av FAR.

Danielsson, Charlotta (2012). Svenska bolag väljer att ha kvar revisorn. Balans nr 2.
Utgiven av FAR.

Power Michael (2000). The Audit Society – Second Thoughts.

Rennie Morina D, Kopp Lori S, Lemon W Morley (2010). Exploring Trust and the Auditor-Client Relationship: Factors Influencing the Auditor's Trust of a Client Representative.

Svanström, Tobias (2006). Företagen vill behålla revisionsplikten. Balans nr 11. Utgiven av FAR.

Svensson, Bo (2008). Till statsrådet och chefen för justitiedepartementet. Stockholm

Watts Ross L, Zimmerman Jerold L (1978). Towards a Positive Theory of the Determination of Accounting Standards.

Wickström, Anita (2010). En Frivillig Revision. Lagrådsremiss, 25 mars.

Wyatt, Arthur R (2003). Accountants' Responsibilities and Morality

7.4. Elektroniska källor:

Om redovisningsyrket:

http://www.srfkonsult.se/portal/page/portal/srf/student/Information_om_yrket

Om konsulten och skillnaden mellan revision och redovisning:

http://www.srfkonsult.se/portal/page/portal/srf/medlem/bli_medlem/Auktoriserad_Redovisningskonsult

http://www.srfkonsult.se/portal/page/portal/srf/medlem/bli_medlem/Auktoriserad_Redovisningskonsult

Regeringen:

<http://www.regeringen.se/sb/d/10450/a/102165>

Frivision: en redovisningsfirma som inriktar sig särskilt på företag som väljer bort sin revision. Bland deras samarbetspartners finns Bolagsverket vilket stärker reliabiliteten.

<http://www.frivision.se/skatteverket>

<http://www.frivision.se/slopad-revisionsplikt-sparar-nara-en-miljard-kronor-2012>

<http://www.frivision.se/bakgrund-om-revisions-plikt-i-sverige>

<http://www.frivision.se/frivillig-revision/rapporter-och-undersokningar> (b)

Svenska Bankföreningen:

[http://www.swedishbankers.se/web/bfmm.nsf/lupgraphics/J080616y.pdf/\\$file/J080616y.pdf](http://www.swedishbankers.se/web/bfmm.nsf/lupgraphics/J080616y.pdf/$file/J080616y.pdf)

Svenskt Näringsliv:

http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/00000/Revisionsplikten_i_sm_458a.pdf

Europeiska Rådets fjärde bolagsdirektiv:

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1978L0660:19950101:SV:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1978L0660:19950101:SV:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1978L0660:19950101:SV:PDF)

Norska Regeringen:

<http://www.regjeringen.no/nm/dep/fin/pressepenter/pressemeldingar/2011/unntak-for-revisjonsplikt-fra-mai-i-ar.html?id=641006>

Erhvervsstyrelsen:

<http://www.eogs.dk/sw60442.asp>

Swedish Trade:

[http://www.swedishtrade.se/sv/vara-](http://www.swedishtrade.se/sv/vara-kontor/europa/danmark/Affarsmojligheter/bolagsetablering/Eableringsformer/)

[kontor/europa/danmark/Affarsmojligheter/bolagsetablering/Eableringsformer/](http://www.swedishtrade.se/sv/vara-kontor/europa/danmark/Affarsmojligheter/bolagsetablering/Eableringsformer/)

Far akademin:

<http://www.farakademi.se/Ekonomi-o-Styrning/Sma-forandringar-for-revisorn-nar-plikten-avskaffades-i-utlandet/>

Worker Participation:

<http://www.worker-participation.eu/National-Industrial-Relations/Countries/Denmark/Board-level-Representation>

Aktiebolagstjänst:

<http://www.ab.se/foretag-utland/danmark-2/anpartsselskab-aps>

<http://www.ab.se/foretag-utland/danmark-2/aktieselskab-as>

KPMG Sverige:

<http://www.kpmg.com/SE/sv/vilka-vi-ar/kpmgIKorthet/Sidor/default.aspx>

<http://www.academicwork.se/careerbook/kpmg>

KPMG Danmark:

<http://www.kpmg.com/DK/da/om-os/organisation/Sider/struktur.aspx>

Deloitte Sverige:

http://www.deloitte.com/view/en_GX/global/about/overview/history/index.htm

http://www.deloitte.com/view/sv_SE/se/tjanster/index.htm

Mazars Sverige:

<http://www.mazars.se/Start/Om-oss/Mazars-i-Sverige>

7.5. Intervjuer

Lars Isaksson, Adderat (VD) 2012-04-13

Helene Sjöström, Mazars SET (Godkänd Revisor) 2012-04-16

Kent Lindén, KPMG (Partner) 2012-05-07

Claus Witt, KPMG DK (Partner) 2012-05-09

Henrik Ekström, Deloitte(Manager) 2012-05-14

Pernille Normand, Mazars DK (Senior Manager) 2012-05-16

Johan Flodmark, Sparbanken Öresund (Kreditanalytiker för företag) 2012-05-22

Bilaga 1 – intervjuunderlag för Adderat

1. Berätta lite om er firma? När startades den? Antal medarbetare etc..
 - Hur många av era anställda jobbar utåt mot kunder som exempelvis konsult?
2. Hur skiljer sig kunskapen mellan redovisningskonsult och revisor åt?
3. Hur ställer ni er till lagförändringen att revisionsplikten har avskaffats för de mindre företagen?
 - Överstiger fördelarna nackdelarna?
 - Hur har det påverkat er/tror ni att det kommer påverka er i framtiden?
4. Ni har revisionsplikt, tror ni att ni hade klarat er lika bra utan en revisor med tanke på era kunskaper som redovisningsbyrå?
5. Hur många klienter har ni?
 - Hur många av dess har revisionsplikt?
 - Hur gör ni för att attrahera dessa?
 - Vad är anledningen till att de väljer bort sin revisionsplikt?
 - Vad anser era klienter om att ni inte levererar revision?
 - Hjälper ni era klienter komma i kontakt med revisorer om de är i behov eller är det något de får lösa på egen hand?
6. Tror ni att era klienter förstår skillnaden av att anlita en redovisningsbyrå och revisionsfirma?
 - Vilken nytta medför det att anlita en redovisningskonsult istället för en revisor?
7. 75 % av befintliga småföretag väljer att behålla sin revisor även efter avskaffandet medan samma siffra av nystartade företag efter lagändringen väljer att inte ha det, vad tror ni det beror på?
8. Har ni följt utvecklingen i Danmark vad gäller ämnet?
 - Har det påverkat era val på något sätt?
 - Kommer Sverige gå liknande framtid till mötes när man ser hur utvecklingen varit där?

Bilaga 2 – Intervjuunderlag Mazars SET Sverige

1. Berätta lite om er firma? När startades den? Antal medarbetare etc..
 - hur många av era anställda jobbar utåt mot kunder som konsulter t ex?

2. Hur många klienter har ni?
 - Vilka är er främsta målgrupp?
 - hur många av dessa har revisionsplikt?
 - Hur gör ni för att attrahera dessa?

3. Det kom ju en lagändring 2010 där revisorsplikten avskaffades för mindre företag.
 - Hur ställer ni er till lagförändringen att revisionsplikten avskaffas för de mindre företagen?
 - Anser ni att fördelarna överstiger nackdelarna?
 - Hur har det påverkat er/tror ni kommer påverka er i framtiden?
 - Såg ni det nödvändigt med en strategi för att hantera implementeringen av den nya lagstiftningen? Hur ser den strategin ut i så fall?

4. Tror ni att era kunder förstår skillnaden av att anlita en redovisningsbyrå och en revisionsfirma?

5. Tror ni att nystartade företag vet vad de ger sig in på när de väljer bort sin revisionsplikt?

6. Har ni följt utvecklingen i Danmark vad gäller ämnet?
 - Har det påverkat era val på något sätt?
 - Kommer Sverige gå liknande framtid till mötes nu när man ser hur utvecklingen varit där?

7. 75 % av befintliga småföretag väljer att behålla sin revisor även efter avskaffandet medan samma siffra av nystartade företag efter lagändringen väljer att inte ha det, vad tror ni det beror på?

8. Vad har ni för relation med era klienter och hur definierar ni revisorns roll för ett företag? Vissa ser de som terapeuter man kan vända sig till oavsett typ av frågor särskilt när det är ett mindre företag där man har så mycket personlig kontakt med sina klienter.

- Vilka jobb utför ni för era klienter? Revisorer för små företag brukar ofta ta sig an större uppgifter för företag än vad man hade gjort för ett stort företag, stämmer det här?

- Hur mycket är ni ute på fältet?

9. Letar ni aktivt efter nya klienter?

- Hur går ni tillväga?

- Vilka typ av klienter är ni ute efter?

10. Hur ser ni på framtiden? Tror ni att de bolag som idag väljer bort revision kommer att ändra uppfattning senare?

11. Skiljer arbetet sig mycket om vad gäller mindre och stora företag? Utöver arbetsbördan etc. Det är ju allmänt känt att det finns mindre företag som kan "glömma" eller utelämna detaljer som är nödvändiga. Krävs det mer övervakning av de mindre bolagen?

12. Tror ni att de större företagen hade klarat sig bra utan en revisor? Hur många av företagsledarna tror ni har tillräckligt med kunskap att kunna klara av det?

13. Då ni både erbjuder redovisning och revision, har ni märkt någon skillnad efter 2010 på arbetsbördan i företaget? T.ex. att redovisningskonsulterna får mer att göra?

Bilaga 3 – Intervjuunderlag KPMG Sverige

1. Skulle ni kunna berätta lite om er verksamhet?
2. Hur stor av er omsättning kommer från de företagen som just nu är inom gränsen för revisionsplikts avskaffande?
3. Vad anser ni om revisionsplikts avskaffande för små bolag i Sverige?
4. Hur har den påverkat er?
 - a. Tror ni att gränsen kommer öka precis som den gjort i England till EU:s maxgräns?
 - b. Har er strategi förändrats?
 - c. Vi har läst att de intäkter som gått förlorade inom revision har revisionsfirmor tjänat in på andra tjänster, gäller detta även er? Och i så fall vilka nya tjänster är det som tillkommit?
 - d. Tror ni att revisionens värde kommer att påverkas negativt nu i och med lagändringen?
5. Tror ni att redovisningskonsulten eller företaget själva kan göra ert arbete rent tekniskt?
6. Tror ni att era kunder förstår skillnaden mellan en redovisningskonsult och en revisor?
7. Tror ni företag succesivt kommer välja bort revisor allt eftersom?
8. Vad anser ni är de största riskerna eller fördelarna med lagändringen för er och företagets synvinkel?
9. Det finns en teori att företagen kommer att få bättre konkurrenskraft, vad anser ni om detta?
10. Hur ser er framtid ut?
11. Vad anser ni om risken för att skattefelen kommer att öka nu?
12. Vad anser ni om att revisionsplikten har sänkts från fyra till ett år?

Bilaga 4 – Intervjuunderlag KPMG Danmark/Mazars Danmark

1. Skulle du kunna berätta lite om er verksamhet i Danmark?
2. Hur har revisionsplikts avskaffande påverkat er i Danmark?
 - a. Tror ni på en fortsatt höjd gräns efter hand precis som England har gjort?
 - b. Hur har er strategi påverkats nu med lagändringen?
 - c. Satsar ni mer på större bolag nu?
 - d. Har dessa små kunder fått er att tänka annorlunda eller har det en så pass liten omsättning att deras bortfall inte påverkar er totala omsättning anmärkningsvärt?
 - e. Söker ni er efter andra klienter nu?
3. Vi har läst att de intäkter som gått förlorade inom revision har revisionsfirmor tjänat in på andra tjänster, gäller detta även er? Och i så fall på vilket sätt?
4. Ser ni att revision har tappat värdet nu när det inte finns lag för det för små bolag?
5. Hur tror ni att utvecklingen kommer att gå i Sverige?
6. Politikerna hade en teori om att de små bolagen som inkluderas i lagändringen kommer att kunna konkurrera bättre både nationellt och internationellt, vad anser ni om det? Kan ni se en sådan korrelation?
7. Har ni sett att skattefelen i Danmark har ökat efter lagändringen?
8. I Sverige kommer man att ge skatteverket mer kraft och mer resurser att hjälpa bolag att göra rätt, just för att minska skattefelen så mycket som möjligt. Tog ert ”skatteverk” samma utveckling framåt för att täcka upp de hål som revisionen skapade?
9. Vad tror ni att lagändringen kommer att innebära på lång sikt i Danmark respektive Sverige?
10. Varför tror ni att de har börjat med just den gränsen som valde?
11. Gränsvärdena har precis höjts till 8 miljoner i omsättning och 4 miljoner i balansslutning, hur har detta påverkat er?
 - a. Hur många av era kunder ligger inom dessa gränsvärden?
 - b. Hur har er variant av skatteverket påverkats av de höjda gränsvärdena?
12. Hur ser ni på framtiden?
 - a. Vad är nästa gränsvärde?
 - b. Hur skall ni gardera er mot denna?

Bilaga 5 – Intervjuunderlag Deloitte

1. Kan ni beskriva er verksamhet?
2. Vad anser ni om den nya lagändringen av att mindre aktiebolag nu ska få avskaffa sin revisor?
3. Vad tycker ni om avgränsningen, dvs 3 mkr omsättning, 1,5 mkr balansomslutning och 3 anställda? Är den rimlig?
4. Era kunder är ju nästan uteslutande stora företag, kommer ni att påverkas alls av denna lagändring?
 - a. Kommer ni att ändra strategi?
 - b. I andra länder i Europa så har de betydligt högre gränser vad gäller revisionsplikt. Känner ni att ni måste gardera er mot att Sverige går i denna riktning också för att på något sätt inte tappa kunder?
5. Anser ni att fördelarna överstiger nackdelarna med denna lagändring?
6. Tror ni att era kunder förstår skillnaden mellan att använda en revisor och en redovisningskonsult?
7. Tror ni att era kunder känner att de får nytta av att anlita en revisor?
8. Har ni kunder som är enskilda näringsidkare som faller över gränsen för revision?
9. Ni erbjuder ju era kunder redovisningstjänster också. Är detta något ni satsar mer på nu i framtiden med tanke på lagändringen?
10. Vad anser ni om att regeringen har sänkt mandattiden för revision från fyra till ett år?
11. Regeringen har uppskattat att antalet revisorer kommer att minska efter hand, vad tror ni om detta?
12. Med tanke på att merparten av era kunder är stora - tror ni att er arbetsrelation med kunderna ser annorlunda ut jämfört mellan mindre bolag?
13. Vad tror ni att lagändringen kommer att innebära på lång sikt?
14. Vad tycker ni om att upplysningsplikten för revisorer försvunnit?

Bilaga 6 – Intervjuunderlag Sparbanken Öresund

1. Vad anser ni om lagändringen angående revisionsplikten?
2. Vad hade ni för åsikter initialt när den föreslogs?
3. Har ni ändrat åsikt sedan dess?
4. Har ert arbete förändrats med lagändringen?
5. Har ni förändrat er strategi på något vis?
6. Har relationen med kunderna förändrats?
7. Granskar ni nya och gamla företag olika?
8. På vilket sätt?
9. Hur viktig är revisorn för er?
10. Har avsaknandet av revisor påverkat ert beslut om att låna ut pengar till företag?
11. Hur många företag har ni som kunder?
12. Hur många av dem är aktiebolag?
13. Hur många av dem faller under gränsen för att kunna välja bort revisor?
14. Hur garderar ni er för att gränserna för revisionsplikten eventuellt kommer att höjas i framtiden?

Bilaga 7 – Frågor till enkätundersökningen

Enkäten skickades ut till aktiebolag som i Sverige faller under gränsen för att kunna välja bort sin revisor.

1. Är ert företag ett aktiebolag?
 - Ja
 - Nej
2. Är ert företag nybildat?
 - Ja
 - Nej
3. Faller ni under gränsen för att klassas som ett mindre företag?
 - Dvs om ni uppfyller 2 av 3 följande förutsättningar: max 3 anställda, balansomslutning på max 1.5 miljoner kr och nettoomsättning på max 3 miljoner kr.
 - Ja
 - Nej
4. Är ni medvetna om att det finns en lag från 2010 om att mindre företag kan välja att inte ha en revisor?
 - Ja
 - Nej
5. Bolag bildat efter 2010 (efter lagändringen) – Har ni en revisor?
 - Ja
 - Nej
6. Bolag bildat innan 2010 (före lagändringen) – Har ni avskaffat er revisor?
 - Ja
 - Nej
7. Ni som väljer att inte ha en revisor, vad är anledningen till det? Mer än ett svar är möjligt
 - Kostnaden är för hög
 - Anlitar en redovisningskonsult istället
 - Besitter själv kunskapen för att klara av redovisningen/revisionen
 - Ger inget för pengarna
 - Övrigt: Skriv anledning i rutan

8. Ni som har revisor, vad är anledningen till det? Mer än ett svar är möjligt
- Ger en trygghet för företaget
 - Besitter ej expertisen för att klara av det själv
 - Yttre faktorer påverkar (banker, intressenter, kunder)
 - Mindre risk att bli granskad
 - Övrigt: Skriv anledning i rutan
9. Ni som har revisor i nuläget, tror ni att ni kommer avskaffa er revisor inom en viss framtid?
- Ja
 - Nej
 - Kanske
 - Vet ej
10. Vet ni vad skillnaden mellan en revisor och en redovisningskonsult är?
- Ja
 - Nej
 - På ett ungefär
11. Hur är er relation till er revisor? Mer än ett svar är möjligt
- Ser denne enbart som en revisor
 - Känner att jag kan vända mig till denne för råd vad gäller allt
 - Ser denne enbart som en kostnad
 - Ser denne som en del av företaget
 - Övrigt: Skriv anledning i rutan
13. Under perioden för avskaffandet av revisionsplikten, märkte ni att ert revisionsbolag försökte få er att förstå vikten av att ha en revisor?
- Ja, de informerade oss om vikten
 - Nej, vi insåg själva betydelsen av att ha en revisor
 - Till viss mån
 - Om ja, hur gjorde revisionsbolaget för att behålla er som klient: svara i rutan
14. Vad anser ni om att mandattiden för en revisor har sänkts från 4 år till 1 år?
- Påverkar inte mina beslut alls
 - Mer noggrann med att välja revisor
 - Ingen åsikt